

ANDRZEJ TUREK

WDRAŻANIE I EWALUACJA PROGRAMÓW PROFILAKTYKI
ŚRODOWISKOWEJ
MONITOROWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
I NARKOTYCZNYCH NA TERENIE M WAŁBRZYCHA
w 2006r.

RAPORT DLA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

WROCŁAW 2006

ZAKŁAD BADAWCZO CONSULTINGOWY "TUAN"
OŚRODEK BADAŃ I PROFILAKTYKI ŚRODOWISK LOKALNYCH

WPROWADZENIE

Przedstawiany raport zawiera wyniki rozpoczętego w 1997 i powtórnego w latach 2000, 2002 i 2004 monitorowania problemów alkoholowych i narkotycznych na terenie miasta Wałbrzycha w ramach diagnozy profilaktycznej.

Aby umożliwić nowym odbiorcom wgląd w całość w całość zagadnień egzemplarze raportu zawierają powtórzenie założeń programu, omówienie celów ogólnych i szczegółowych. Pozostawiamy dokładnie taki sam jak w 1997r. układ raportu.

Jedyną różnicę w stosunku do 1997 stanowi poszerzenie tematu w 2000r o problemy przemocy i agresji wśród młodzieży . Występowanie tego zjawiska zauważyliśmy w poprzednich badaniach a obecnie realizujemy określanie jego zakresu i dynamiki.

I. WSTĘP

Problemami związanymi z epidemiologią uzależnień zajmuję się od 1976 roku, początkowo zbierałem dane świadczące o istnieniu zjawiska, następnie obserwowałem jego dynamikę. W latach 1980 - 1985 byłem członkiem zespołów realizujących na zlecenie Instytutu Psychiatrii i Neurologii badania dotyczące wybranych problemów uzależnienia od alkoholu. Od 1990 roku prowadziłem badania dotyczące występowania problemów alkoholowych i narkotycznych na terenie miasta Wrocławia i woj. wrocławskiego. Badania te realizowałem początkowo na zlecenie Pełnomocnika Ministra Zdrowia ds. Uzależnień a następnie Pełnomocnika Wojewody Wrocławskiego ds. Uzależnień. Wyniki badań w formie raportów zostały przekazane zamawiającym (23).

Opracowana w 1997r. oferta stanowi rozwinięcie prowadzonych

przez mój Zakład w latach 1994 - 2005 badań monitorująco epidemiologicznych dot. problemów narkomanii na terenie m Wrocławia, Lublina, Łodzi poszczególnych dzielnic Warszawy oraz miast i gmin województwa wrocławskiego i warszawskiego. Wyniki tych badań służyły Zarządom Miast i Gmin za podstawę do budowania kompleksowych programów profilaktyki i niwelowania skutków badanych zjawisk.

Przygotowując ofertę prowadzenia monitorowania problemów alkoholowych i narkotycznych na terenie miast i gmin musiałem dokonać wyboru między wytypowanymi trzema możliwymi do zastosowania modelami działań.

Najprostszym z możliwych do realizacji był stosowany często w wielu krajach zachodnich system wskaźnikowy. W systemie tym monitorowanie polega na systematycznej, półrocznej bądź kwartalnej obserwacji, zbieranych rutynowo danych przez instytucje zajmujące się ww. problemami. Zaletą tego systemu jest wspomniana wcześniej prostota, niski koszt działań, brak potrzeby prowadzenia badań środowiskowych, oraz związana z systemem danych statystycznych szeroka porównywalność wyników. Po stronie ujemnej tego systemu występuje: brak możliwości odniesienia danych do mniejszych jednostek terytorialnych, brak określenia wskaźników typowych i standaryzowanych dla warunków polskich oraz brak sprawnego systemu sprawozdawczości statystycznej dotyczącego interesujących nas zagadnień.

Drugim modelem był system polegający na tworzeniu własnego systemu wskaźników przy wykorzystaniu efektów prowadzonych wcześniej w kraju badań, dotyczących tak problemów alkoholowych jak i narkotycznych. W systemie tym stosuje się okresowe zbieranie danych bezpośrednich od osób zamieszkujących dany teren oraz uzyskiwanie danych z instytucji działających na tym terenie. Dane zbierane są wielopłaszczyznowo a do wnioskowania niezbędne jest uzyskanie skorelowanych wyników, minimum z dwu źródeł. System ten dotyczy głównie obserwowania "ZMIANY" i stosowany jest przy sprawdzaniu efektywności wprowadzanych modyfikacji n.p.

społecznych bądź środowiskowych.

Zbliżone systemy używa się w marketingu bądź w badaniu opinii społecznej. Zaletą tego systemu jest możliwość dostosowywania go do kolejnych pytań stawianych przez zamawiającego oraz duża prostota metodologiczna. Najważniejszym jest jednak możliwość śledzenia zmian zachodzących w małych środowiskach lokalnych oraz stosunkowo niski, zależny od stawianych pytań-problemów koszt działań.

Po stronie ujemnej drugiego systemu wymienić należy; konieczność realizowania badań przez wyszkoloną grupę ankieterów, znaczną pracochłonność działań oraz stosowanie metod sondażowych.

Trzecim modelem był system skoordynowanych i powtarzanych badań naukowych prowadzonych przez niezależne zespoły. W systemie tym zleceniodawca określa tematy - pytania natomiast zespoły przygotowują metodologicznie i przeprowadzają badania. Przy odpowiednim określeniu tematów - pytań prace powinny się zająć i wzajemnie uzupełniać. System ten realizowany jest w wielu krajach poprzez instytuty resortowe, uniwersytety, fundacje i zespoły niezależne. Przykładem jest tu współpraca Instytutu Psychiatrii i Neurologii z zespołami WHO realizującymi zbliżone tematy. W Polsce ten system realizowany był w ramach współpracy międzyresortowej (CPBR). Nie ukrywam, że udział w przedsięwzięciu prowadzonym według tego systemu najbardziej mi odpowiadał.

Po stronie ujemnej trzeciego systemu odnotować trzeba stosunkowo wysoki koszt prowadzenia badań naukowych, posiadanie przynajmniej 3-4 zespołów badawczych dobrze osadzonych w problemie oraz stosowanie złożonych metod weryfikujących postawione hipotezy.

Po dyskusji z Zespołem przedstawiłem w ofercie system typu drugiego i po zaakceptowaniu go przez kolejnych Zamawiających rozpocząłem wraz z Zespołem jego realizację.

II. CELE MONITOROWANIA

Przyjmując przedstawiony we wstępie model monitorowania przyjąłem również wraz z Zespołem postawione w badaniach wrocławskich podstawowe pytania. Dotyczyły one ;

1. określenia aktualnego poziomu zagrożenia problemami alkoholowymi i narkotycznymi poszczególnych rejonów (gmin, miast, dzielnic, osiedli)

2. określenie stopnia zagrożenia dzieci i młodzieży ww. problemami

Pytania te dotyczyły zagadnień fenomenologicznych i wiązały się z dodatkowymi oczekiwaniami, takimi jak: poznanie opinii społecznej dotyczącej powiązań problemów alkoholowych i narkotycznych z innymi patologiami oraz z poczuciem bezpieczeństwa w środowisku lokalnym.

Wszystkie pytania miały wspólne zakończenie - poznanie dynamiki zjawiska.

Przekładając powyższe pytania na cele programu monitorującego, określiliśmy jako cel podstawowy :

- uzyskanie i określenie poziomów uznanych wskaźników dotyczących problemów alkoholowych i narkotycznych w poszczególnych rejonach

Cel podstawowy na poziomie realizacji rozłożono na cele szczegółowe, którymi były:

- poznanie opinii , wiedzy i doświadczeń własnych dorosłej populacji mieszkańców o problemach alkoholowych i narkotycznych w rejonach ich zamieszkania.

- uzyskanie danych o opiniach, wiedzy, kontaktach i doświadczeniach własnych, dot. ww. problemów w populacji dzieci i młodzieży

- ustalenie zakresu informacji możliwych do systematycznego uzyskiwania od osób zawodowo zajmujących się problemami alkoholowymi i narkotycznymi

- określenie poziomu zależności występujących pomiędzy danymi

uzyskiwanymi od różnych grup informatorów.

- określenie obiektywnych informacji możliwych do uzyskania od instytucji zajmujących się ww. problemami na badanym terenie

Podstawowym założeniem przy realizacji ww. celów było przyjęcie listy (zestawu) cech towarzyszących problemom alkoholowym i narkotycznym, rozpoznanych i określonych w prowadzonych na terenie kraju badaniach.

Cechy te odpowiednio usystematyzowane stanowiły w badaniach wrocławskich podstawę do budowy narzędzi badawczych. Zestawy cech budowaliśmy w oparciu o istniejące w kraju rozwiązania jak i o doświadczenia własne.

W przypadku problemów alkoholowych w kraju, istniała bogata literatura odnosząca się tak do metodologii badań jak i do rozmiarów spożycia alkoholu na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia. Wyróżnić tu należy prace J.Jasińskiego (1,2,3), jak i K. Mekeli (4) przedstawiające czynniki towarzyszące zmianom ilości spożywanego alkoholu. Również zmianom, tym razem w sferze społecznej poświęcone były prace zespołu Zakładu Badań nad Alkoholizmem i Toksykomaniami Instytutu Psychiatrii i Neurologii, w szczególności prace J.Moskalewicza(5,6), J.Sierosławskiego (7) oraz G.Świątkiewicz(8) i A.Zielińskiego(9)

Wymienione prace odnoszą się do populacji generalnej z uwzględnieniem specyfiki młodzieży.

Cechy charakterystyczne dla obserwowania problemów występowania środków uzależniających w grupie młodzieży zawierały prace A.Frączka(10) , szczególnie ciekawie przedstawione w kwestionariuszu TY i ZDROWIE (W-wa IPiN) oraz S.Wójtowicza(11). Prace Wójtowicza wprowadzały szerzej problemy innych niż alkohol środków uzależniających.

O ile problematyka alkoholowa posiadała szeroką literaturę krajową o tyle problemy narkomanii nie doczekały się jeszcze bardziej szczegółowych analiz. Przygotowując monitorowanie problemu opieraliśmy się na pracy Z.Thile (12) opisującej początki problemu

w kraju oraz C.Godwod-Sikorskiej(13) opisującej stopniowy rozwój zjawiska. Wiele praktycznych wskazówek dotyczących inicjacji narkotycznej w grupie młodzieży zawierały opracowania M.Wojciechowskiego (14,15) oraz J.Siczka(16). Na poziomie szczegółów dotyczących środowiska lokalnego problemy narkomanii omawia K.Ostaszewski(17), przedstawiając wybrane wyniki badań Zespołu Środowiskowego "Pro-M" Instytutu Psychiatrii i Neurologii. Ten sam poziom uszczegółowienia przedstawia praca Z.Kulki (18) dotycząca używania substancji wziewnych przez młodzież.

W końcowej fazie uszczegóławiania cech będących podstawą do budowania narzędzi, zespół zajmował się pracami dotyczącymi bezpośrednio terenu m Wrocławia i okolic.

Analizowaliśmy tu prace L.Cyganika(19) dotyczące alkoholowych problemów młodzieży, L.Sadowskiej(20) analizujące sytuację dzieci z rodzin z problemem alkoholowym oraz L.Waszkiewicz(21) obserwujące problemy narkotyczne poprzez analizę danych uzyskanych od leczonych narkomanów. Szczególną uwagę zwróciliśmy na artykuł C.Żandarskiej i W.Gredel-Kijewskiej(22) będący krótką impresją praktyków terapeutów dotyczącą inicjacji narkotycznej najmłodszych osób.

Uzyskane w trakcie analizy literatury informacje odnieśliśmy do wcześniej prowadzonych przez nasz zespół badań na terenie m Wrocławia(23).

III. METODY I NARZĘDZIA BADAŃ

Przyjęty model monitorowania zjawisk, określił wachlarz metod możliwych do zastosowania. Ponieważ zależy nam na uszczegółowieniu wyników docelowo do poziomu osiedla, zastosujemy identycznie jak w innych miejscowościach trzy równoległe realizowane metody; sondaż terenowy, ankietę dla młodzieży oraz ankietę dla osób zawodowo stykających się z problemami uzależnień. Dodatkowo stosujemy metodę analizy dokumentów celem ustalenia informacji retrospektywnych.

Metody te były ponownie realizowane w określonych w 1997 r rejonach. Rejonów tych dla miasta Wałbrzycha jest 18 i pokrywają się one z Osiedlami - Okręgami Samorządowymi.

Centralne obszary rejonów były w 1997 związane z określonymi okręgami szkół podstawowych. Ponieważ w obecnych badaniach odpowiadająca wiekiem młodzież uczyła się w gimnazjach braliśmy pod uwagę rejonizację gimnazji.

Sonda terenowa przeprowadzona była zgodnie z założeniami badań w 18 osiedlach m Wałbrzycha. Badaniem objętych zostało 650 osób z których do analizy zakwalifikowano 635.

Badani dobierani byli losowo wg ustalonych w założeniach kryteriach próby kwotowej (płeć, wiek, miejsce zamieszkania, praca).

Kryterium rozkładu wieku w próbie zmodyfikowaliśmy, stosując nadreprezentację grupy wiekowej 18 - 30 lat. Zmiana ta wprowadzona została ze względu na fakt iż właśnie ta grupa wiekowa (po dzieciach i młodzieży) najsilniej reaguje na zmiany związane z dynamiką problemów alkoholowych i narkotycznych. Wielkość próby była reprezentatywna dla dorosłej populacji miasta (przedział ufności 0,06 współczynnik ufności 0,95).

Diagnozą objęliśmy młodzież klas gimnazjalnych (odpowiednik końcowych klas szkoły podstawowej).

Do badania dobrano losowo klasy z gimnazjów reprezentujących poszczególne rejony. W rejonach stanowiących pogranicze miasta zwracano uwagę aby w próbie znalazła się młodzież zamieszkała w danym rejonie.

Badanie młodzieży szkół podstawowych a następnie gimnazjów ze względu na ich rejonizację stanowiło kontynuację środowiskowego rozpoznania rejonu.

Dodatkowo prowadziliśmy diagnozę losowo dobranych klas, szkół ponadgimnazjalnych (w grupach: Liceum Ogólnokształcące - , Liceum Profilowane, Liceum Zawodowe / *Liceum Techniczne* -, Technikum -, Zasadnicze Szkoły Zawodowe). Badania te służyły określeniu podstawowych cech związanych z badanymi problemami, występującymi w tej grupie wiekowej oraz w tych typach szkół i ich okolic. Diagnozę przeprowadziliśmy systemem audytoryjnym na poziomie klas II.

Przebadano łącznie liczącą 1310 osób grupę dzieci i młodzieży, do analizy zakwalifikowano 1272 prawidłowo wypełnione kwestionariusze.

Specjalna ankieta skierowana była do osób zawodowo związanych z problemami alkoholowymi i narkotycznymi. W grupie tej znalazły się osoby związane z czynnym przeciwdziałaniem badanym problemom.

W realizacji opisanych metod używaliśmy zgodnie z założeniami sprawdzone w poprzednich badaniach narzędzia. Są to kwestionariusze: sondy terenowej, karta diagnozy dla młodzieży oraz kwestionariusze dla osób zawodowo stykających się z problemami uzależnień. Badanie tej ostatniej grupy opierało się na stosowanym wcześniej protokole wywiadu kierowanego (druki w aneksie).

Wszystkie badania prowadzone były z zachowaniem pełnej anonimowości respondentów, przez zespół ankieterów ZBC TUAN (kwalifikacje i dorobek zespołu przedstawiony w dokumentacji ofertowej) Analiza zebranego materiału prowadzona była przy pomocy pakietu statystycznego CSS.STATISTIKA (25).

W trakcie analizy jak i przy opracowywaniu wniosków ze względu na zastosowanie sondy ulicznej oraz badań dzieci i młodzieży brane były pod uwagę wyłącznie wyniki, których różnice znacznie przekraczały prostą istotność statystyczną i sięgały często 25%.

IV. WYNIKI SONDY TERENOWEJ

Sonda terenowa przeprowadzona została (zgodnie z założeniami badań) w 18 osiedlach m. Wałbrzycha.

Badaniem objęto 630 osób z czego do analizy zakwalifikowano 600. Badani dobierani byli losowo wg ustalonych w założeniach kryteriów próby kwotowej (płeć, wiek, miejsce zamieszkania, praca).

Kryterium rozkładu wieku w próbie od początku badań zmodyfikowaliśmy stosując nadreprezentację grupy wiekowej 18 - 30 lat. Zmiana ta wprowadzona została ze względu na fakt iż właśnie ta grupa wiekowa (po dzieciach i młodzieży) najsilniej reaguje na zmiany związane z dynamiką problemów alkoholowych i narkotycznych. Wielkość próby jest reprezentatywna dla dorosłej populacji dzielnicy (przedział ufności 0,06 współczynnik ufności 0,95).

Rejonom badań (osiedlom) nadano numery zgodne z następującą kolejnością :

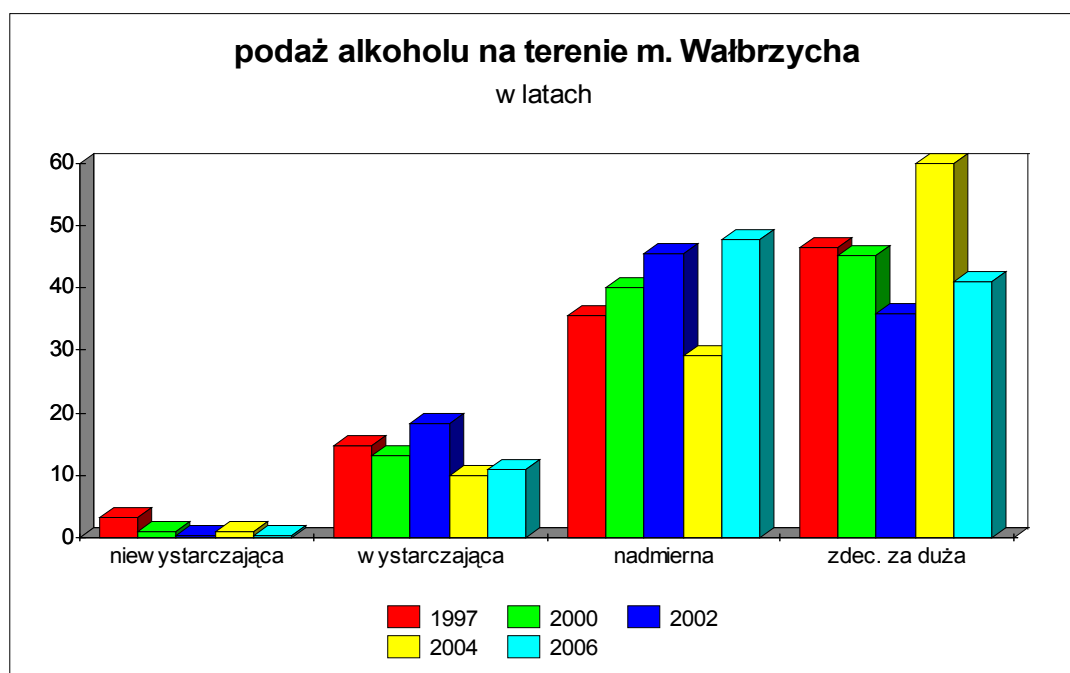
1. Nowe Miasto
2. Stary Zdrój
3. Śródmieście
4. Piaskowa Góra
5. Poniatów
6. Podzamcze
7. Szczawienko
8. Biały Kamień
9. Sobięcin
10. Podgórze
11. Rusinowa
12. Gaj
13. Glinnik Nowy
14. Glinnik Stary
15. Kozice
16. Konradów
17. Lubiechów
18. Książ

Granice osiedli (rejonów badawczych) określono zgodnie z mapą przekazaną przez Zamawiającego (WAŁBRZYCH PLAN MIASTA Urząd Miejski 58-300 Wałbrzych pl. Magistracki 1).

Poniżej przedstawiam ważniejsze wyniki, obrazując je równocześnie diagramami.

1. PROBLEMY ALKOHOLOWE

Czynnikiem, który wiąże się ze wszystkimi pozostałymi jest określony przez respondentów obraz podaży alkoholu. Przedstawia to poniższy diagram.

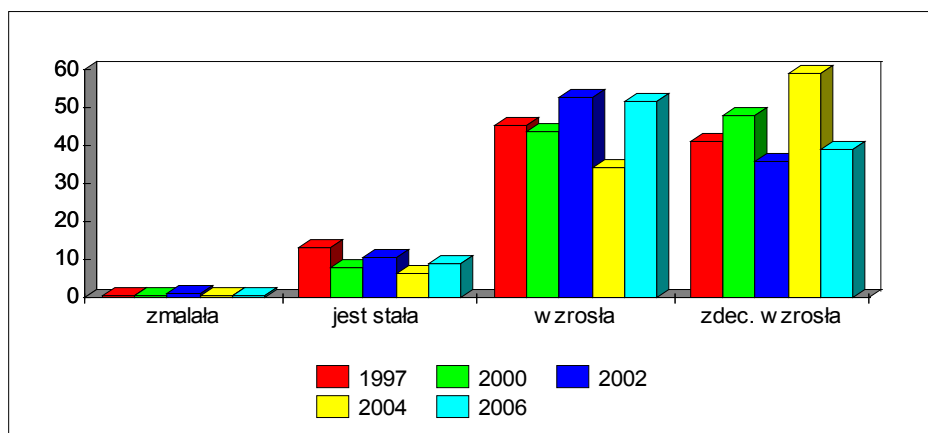

Jak widać w ostatnich 2 latach utrzymał się wysoki odsetek respondentów potwierdzających występowanie nadpodaży alkoholu. Rozkład podaży w poszczególnych rejonach jest nadal b. nierówny - najwyższy osiągający przy zsumowaniu "podaży nadmiernej" ze "zdecydowanie za dużą" 90 -100% występuje w rejonach: Gaj*, Książ*, Poniatów, Sobięcín, Rusinowa, Lubiechów i Poniatów (2004 - Gaj, Glínnik Stary, Książ* i Śródmieście, w 2002r. - Glínnik Nowy*, Lubiechów* i Książ, w 2000r. - Sobięcín*, Podgórze*, Gaj*, Glínnik Nowy* i Lubiechów* a w 1997 r. Poniatów, Sobięcín, Podgórze, Gaj, Glínnik Nowy, Lubiechów i Książ).

Nie występuje żaden rejon o zrównoważonej podaży.

Kolejny wskaźnik dotyczy ilości osób nietrzeźwych w osiedlach. Również i ten wskaźnik jest nadal b. wysoki - łącznie za przyrostem ilości tych osób opowiedziało się 90,5% respondentów (w 1997 - 86% w 2000 - 91,6% , 2002 - 88,6%, 2004 - 92,9%) (diagram)

Wzrost ilości dorosłych osób nietrzeźwych na terenie miasta w opinii respondentów

Najwyższe wskaźniki znacznego przyrostu występowały w rejonach: Poniatów, Sobięcín, Gaj, Lubiechów i Książ (2004 - Książ, Śródmieście, Glínnik Stary, Glínnik Nowy*, Podzamcze, w 1997 r. -Sobięcín, Książ, Nowe Miasto, Piaskowa Góra i Poniatów w 2000r. Glínnik Nowy, Stary Zdrój, Poniatów*, Sobięcín*, Gaj, Lubiechów, a w 2002 Nowe Miasto*, Glínnik Nowy*, Sobięcín*, Śródmieście).

Respondenci w 90,5% (rok 1997- 87,5%, 2000 - 93,4%, 2002 - 89,6%, 2004 - 92,9%) opowiedzieli się za przyrostem ilości młodzieży używającej alkoholu w sposób widoczny.

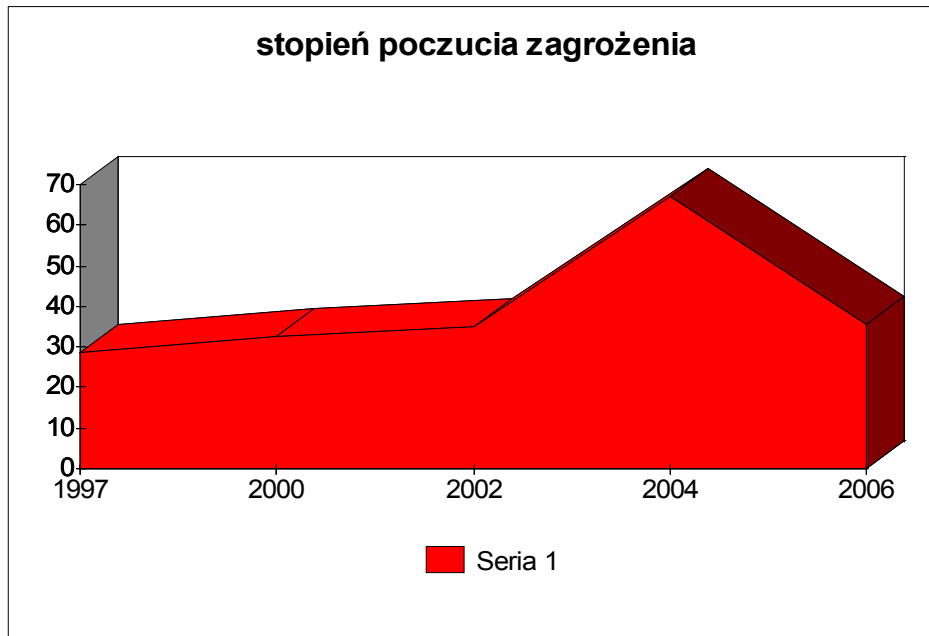
Wzrost problemu widziany przez niemal wszystkich respondentów nastąpił szczególnie w rejonach: Poniatów i Sobięcín (2004 - Książ*, Glínnik Stary, Konradów, Gaj, Nowe Miasto, w 1997r. - Śródmieście, Nowe Miasto, Podgórze, Lubiechów w 2000r. -Stary Zdrój, Poniatów, N. Miasto*, Sobięcín, Gaj, Lubiechów*, w 2002 - Poniatów*, Sobięcín*, Lubiechów*, Glínnik Nowy i Książ). Wśród alkoholi używanych przez młodzież nadal dominuje piwo, które w 2000r. zastąpiło dominującą w 1997 r wódkę - przy możliwości jednego wyboru opowiedziało się za nim obecnie 99,7% % badanych.

Przy możliwości wyboru kilku alkoholi utrwalił się model współwystępowania wódki z piwem - rośnie spożycie wina.

Następne dwa wskaźniki dotyczą problemów, które zazwyczaj są ze sobą powiązane. Wskaźniki te, to poziom poczucia zagrożenia ze strony osób nadużywających alkoholu w miejscu zamieszkania oraz występowanie stałych miejsc spotkań, osób nadużywających alkoholu w osiedlach.

Poczucie zagrożenia ze strony osób nadużywających alkoholu odczuwało - 35,5% (2004 - **67,24%** 1997r. -28,69% w 2000r. - 32,38%, 2002 - 35,02%) respondentów. Poziom tego zagrożenia w okresie 2 lat po skokowym wzroście w 2004r zmniejszył się o połowę i powrócił do poziomu z lat 2000 - 2002.

Problem ten nadal jednak w osiedlach występował z różnym nasileniem. Najwyższe wskaźniki występowały w rejonach: Poniatów, Sobięcín, Gaj, Lubiechów (2004 - Książ*,. Glínnik Stary, Konradów, Rusinowa, w 1997 roku dominował w Śródmieściu Podzamczu i Piaskowej Górze a w 2000 Szczawienko, Lubiechów, Konradów i Rusinowa, w 2002 - Śródmieście*, Piaskowa Góra i Książ)

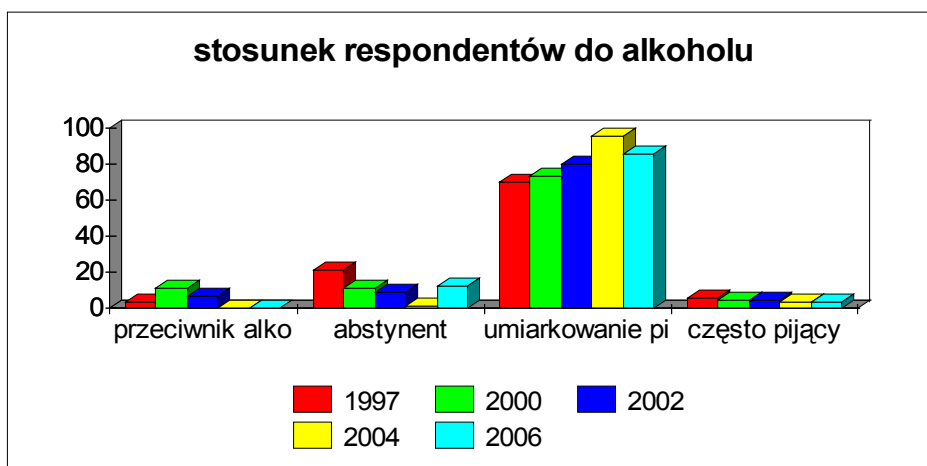

Występowanie stałych miejsc spotkań osób nadużywających alkoholu w osiedlach potwierdziło 54,33% (2004 - **74,02%** (1997r. - 62,30% w 2000 - 64,8% , 2002 - 64,9%) respondentów - wskaźnik uległ zmniejszeniu poniżej notowanych w poprzednich badaniach wartości. Miejsca te występowały najczęściej w rejonach: Gaj**, Książ*, Glínnik Nowy (2004 - Książ, Lubiechów*, Gaj*, Szczawienko, Piaskowa Góra i Nowe Miasto, w 1997 -Gaj, Glínnik Nowy, i Lubiechów w 2000 - Piaskowa Góra, Sobięcín, Glínnik N*, Lubiechów*, 2002 - Gaj*, Glínnik Nowy*).

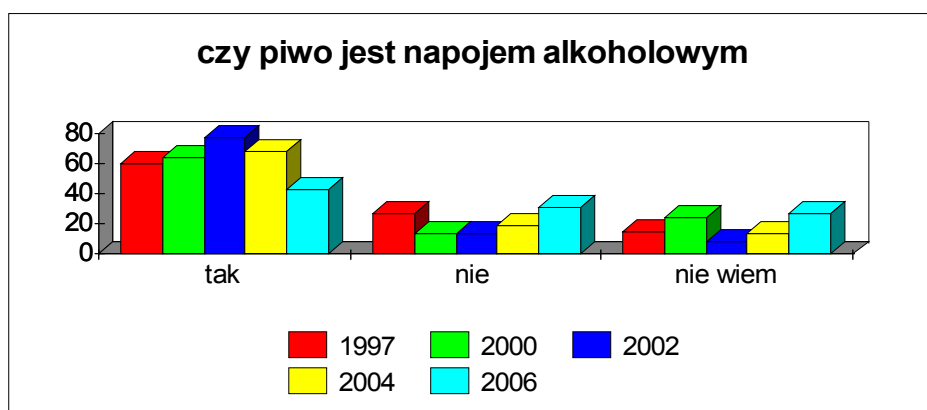
Respondenci podali lokalizację miejsc spotkań - sporządzona z ich wypowiedzi lista znajdzie się w aneksie końcowego opracowania.

Licząca 26,17% (2004 - 29,8%) badanych grupa potwierdziła zauważoną sprzedaż alkoholu nieletnim.

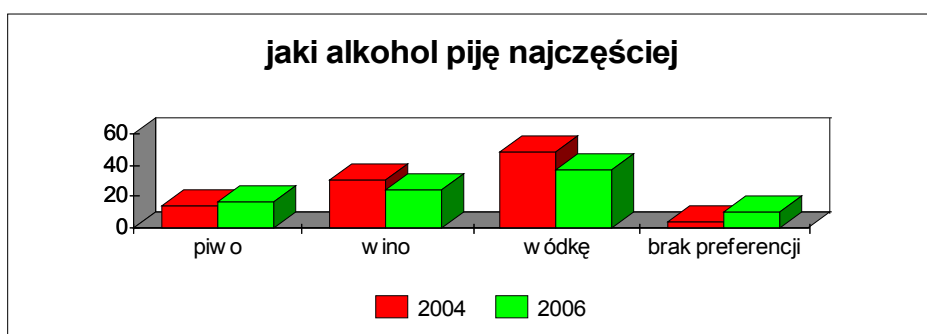
Na przedstawione powyżej wskaźniki mógł mieć wpływ stosunek respondenta do alkoholu. W próbie znalazło się więcej osób pijących niż abstynentów , można też sądzić iż z pozostałej grupy część jedynie deklarowała abstynencję. Szczegółowy rozkład przedstawiają poniższe diagramy.

Stosunek ten jak i osobiste podejście do alkoholu najlepiej obrazuje tzw. „wskaźnik piwny”, to znaczy fakt uznania piwa za napój alkoholowy. Poniższy diagram przedstawia odpowiedzi respondentów sondy dotyczącą tego wskaźników poszczególnych latach :

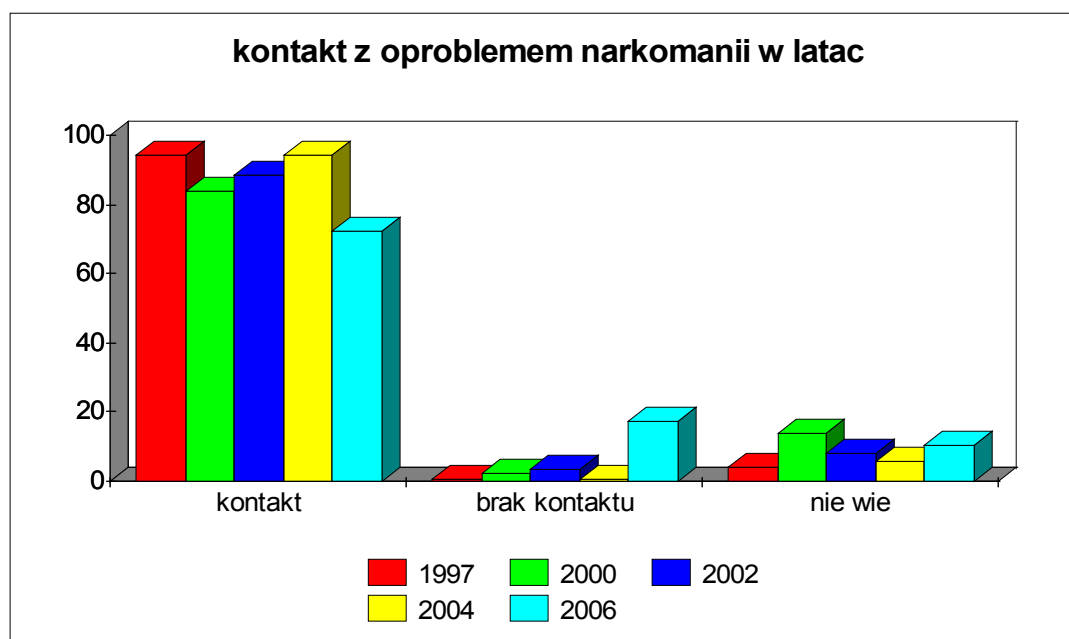

Jak widać liczba respondentów uważających piwo za „napój orzeźwiający” lub niepewna co do jego działania ponownie wzrosła z 1/5 i 1/4 próby do ponad połowy próby. Wynik ten daje obraz efektywności zmasowanej batalii reklamowej przemysłu piwnego. Preferencje alkoholowe badanej grupy przedstawia poniższy diagram:

2. PROBLEMY NARKOTYCZNE

Informacją otwierającą ten dział jest ilość kontaktów respondentów ze zjawiskiem narkomanii. Ankieterzy pytali tu wyłącznie o kontakty bezpośrednie (to co sam widziałeś). Informacje od respondentów badanych w kolejnych latach przedstawia następujący wykres .

Odsetek respondentów, którzy zetknęli się z problemem narkomanii po wzroście w 2004r zmniejszył się poniżej występujących dotychczas wartości i wynosi obecnie 72,5% (w 1997 - 94,10% w 2000r. - 83,81%, w 2002 -88,8%, 2004 - 94,17%). Odsetek ten rozkłada się nierównomiernie i najwyższy (około 90 -100%) obejmuje niemal 1/4 rejonów (do 2002 1/3, w 2004 1/2 rejonów).

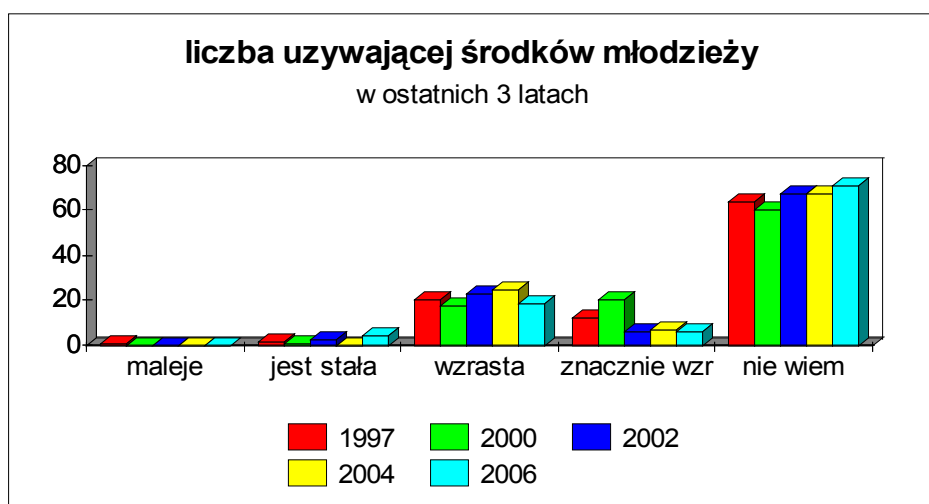
Istotny jego wzrost występuje nadal w Glinniku Starym*, Konradowie*, Szczawienku i Rusinowej. (2004 - Książu, Glinniku Starym, Kozicach i Konradowie, w 2002 - Lubiechów* oraz Gaj).

Według respondentów wałbrzyscy narkomani używali głównie marihuany 96,8% (w 1997 - 82,62%, w 2000 85,2% , w 2002 - 93,5% 2004 - 96,5%), opiatów 90,8% (61,15% , 68,5% 75,12%, 93,8%) amfetaminy **53,3%** (27,38%, 48,3%, **53,6%**, 58,3%), środków wziewnych **56,2%** (18,20% 35,9%, 35,6 % , 56,2%) i LSD 7,3% (8,36%, 11,1%, 17,6%) oraz kokainy (?) 37,5% (10,82%, 43,6% , 42%, 42%) tą ostatnią prawdopodobnie mylono z tanią i popularną amfetaminą. W nawiasach dane z 1997 , 2000, 2002 i 2004 roku.

Respondenci w 28,8% (97r. 22,30%, 2000 33,3%, 2002 - 30,59% 2004 -

31,4%) potwierdzają iż w okolicy ich zamieszkania grupuje się młodzież używająca środków odurzających. Młodzież taka grupuje się w rejonach: Sobięcin*, Biały Kamień i Lubiechów (2004 - Glinnik Stary, Sobięcin i Gaj, 2000, 2002 - Glinnik Nowy*, Lubiechów i Poniatów).

Wskaźniki dynamiki występowania zjawiska wśród młodzieży według respondentów sondy przedstawia poniższy diagram.

Jak widać coraz wyraźniej zaznacza się tendencja spadkowa wskaźnika, widoczna szczególnie w kategorii „znaczny wzrost” . Mimo tej tendencji nadal występują rejonu ze wzrostem problemu - są nimi: Książ*, Poniatów* i Sobięcin (2004 - Książ*, Poniatów*, Nowe Miasto i Piaskowa Góra (w 1997r. - Nowe Miasto, Stary Zdrój, Sobięcin, Gaj, Książ , Glinnik Stary i Konradów w 2000 - Śródmieście , Szczawienko i Stary Zdrój*, Poniatów, w 2002 - Poniatów*, Biały Kamień, Podgórze, Podzamcze i Książ).

Według respondentów sondy, wiek używającej środków odurzających młodzieży nadal waha się pomiędzy 13 a 25 r.ż. z dominacją wieku 17 lat. .

Występowanie miejsc spotkań młodzieży używającej narkotyków w rejonach zamieszkania nie uległo dalszemu zmniejszeniu, potwierdziło i występowanie 9,17% (2004 - 7,24%, 97r.- 12,46%, 2000 - 9,84% , 2002 - 11,73%) respondentów.

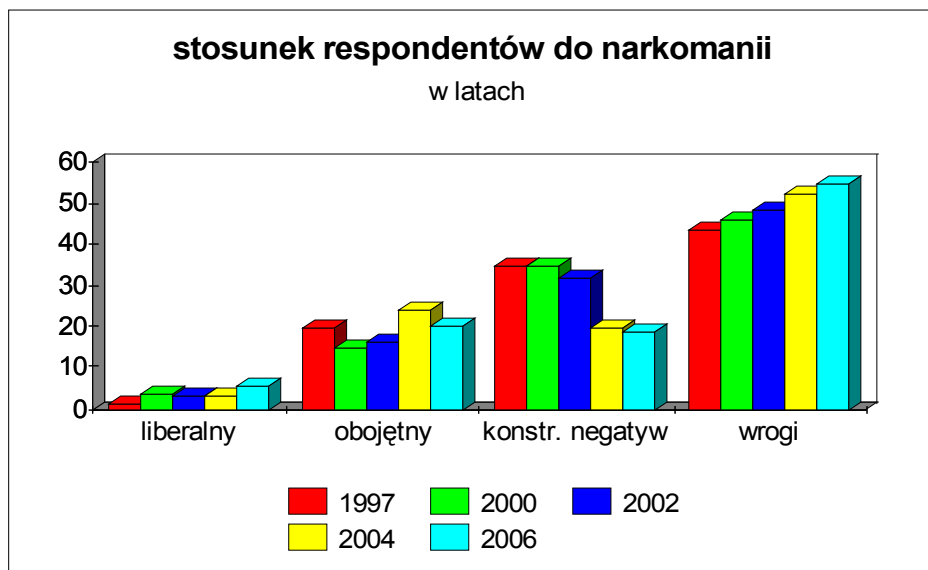
Rozkład na terenie miasta nie jest równomierny, zdecydowanie przodują rejonu: Poniatów i Sobięcin (2004 - Książ*, Glinnik Stary, Konradów w 1997r. Podgórze, Szczawienko, Gaj, Glinnik Nowy i Lubiechów w 2000 - Lubiechów*, Nowe Miasto i Glinnik Nowy*, 2002 - Glinnik Nowy**, Poniatów i Książ). Powyższe wskaźniki nadal obrazują tzw. „mobilność problemu” jak widać tak młodzież poszukująca środków jak i dealerzy opuszczają miejsca w których występuje przeciwdziałanie i przenoszą się do innych rejonów.

Respondenci zetknęli się z dealerami narkotykowymi, 9,38% (2004 -12,6%) z nich było świadkiem sprzedaży środków - kupującymi była

młodzież.

Stosunkowo mała grupa respondentów - licząca 10,5% (2004 - 10,7%) zauważała zorganizowane formy przeciwdziałania . problemom alkoholowym i narkotycznym.

Ostatnim czynnikiem ważnym dla oceny rzetelności badań był stosunek respondenta do problemów narkotyków i narkomanii, przedstawia go poniższy diagram:

Jak widać maleje stopniowo odsetek osób o pożytecznym dla działań profilaktycznych podejściu „konstruktywnie negatywnym”, wzrasta natomiast grupa osób „obojętnych” i „wrogich”.

3. PROBLEMY PRZEMOCY WŚRÓD MŁODZIEŻY

Po rozpoznaniu w poprzednich badaniach towarzyszących problemom alkoholowym przejawów agresji postanowiliśmy bardziej szczegółowo się nimi zająć.

W obecnych badaniach odnotowano zmniejszenie się wskaźnika. Respondenci w 51,67% (w 2000r. -63,2%, 2002 - 60,22%, 2004 74,8%) zetknęli się z brutalną przemocą i agresją wśród młodzieży. Problem ma obecnie tendencję spadkową i występował najczęściej w rejonach: Sobięcin* i Lubiechów (2004 - Śródmieście*, Piaskowa Góra, Poniatów, Sobięcin w 2000r. Glinnik Stary, Kozice, Konradów, Szczawienko, Rusinowa i Nowe Miasto, w 2002 - Szczawienko*, Rusinowa*, Śródmieście, Biały Kamień i Książ).

Sprawcami obserwowanej przemocy byli:

	2000r.	2002r.	2004r.	2006r.
1. dorośli	16,63%	17,75%	13,23%	19,67%
2. młodzież starsza	36,98%	29,13%	41,89%	21,50%
3. rówieśnik ofiary	15,56%	13,15%	19,23%	10,50%

W przypadku Wałbrzycha problemy przemocy są tylko częściowo związane z nasileniem problemów alkoholowych i narkotycznych. Widać to w przypadku wskaźnika lęku przed osobami nadużywającymi alkoholu. Wydaje iż agresja i przemoc wiąże się raczej z problemami rodzin oraz frustracją tak osób dorosłych jak i kontestujących, zwartych grup młodzieży.

Mimo poprawy wskaźnika podtrzymuję wniosek przedstawiony w 2002r , iż wskazane jest pełne rozpoznanie tego problemu poprzez odrębne badania z wykorzystaniem metod obserwacji uczestniczącej.

4. METRYCZKA

Dane z metryczki respondentów były zgodne z opisanymi na wstępie założeniami metodologicznymi doboru próby kwotowej. Badano 50,17% kobiet oraz 49,83% mężczyzn. Wiek respondentów mieścił się w przedziale 18 - 52 lat z nadreprezentacją grupy 18 - 30 lat.

WNIOSKI ROZDZIAŁU

Analiza danych uzyskiwanych za pomocą sondy środowiskowej w kolejnych edycjach pozwala na stawianie wniosków w formie hipotez.

Pełna ich weryfikacja prowadzona będzie podobnie jak w poprzednich latach w trakcie analizy "ankiety dla uczniów" oraz wyników sondażu osób zawodowo związanych z problemami alkoholowymi i narkotycznymi w terenie.

Wnioski dot. problemów alkoholowych na terenie miasta:

1. Występująca utrwalona opinia o nadmiernej, rosnącej podaży alkoholu na terenie miasta uległa nieznacznej poprawie
2. Rejonami, które w kolejnych badaniach osiągnęły wysoki wskaźnik nadpodaży są: Poniatów, Sobięcín, Lubiechów i Rusinowa
3. Nieznacznie zmalał w opinii mieszkańców i tak wysoki wskaźnik przyrostu ilości dorosłych osób nietrzeźwych
4. Najwyższy przyrost zauważa się w rejonie Książa*, Poniatowa, Sobięcína, Gaju i Lubiechowa
5. Zmalał wskaźnik wzrostu ilości używającej alkoholu młodzieży z

92,9% na 90,05%

6. Najwyższy przyrost zauważono w rejonach Poniatowa i Sobięcina
7. Nadal występuje wg respondentów młodzieżowy wzorzec spożycia alkoholu oparty na połączeniu piwa i wódki.
8. Występuje spadek poczucia zagrożenia ze strony osób nietrzeźwych (z **67,24%** na 35,5%)
9. Najwyższy odsetek poczucia zagrożenia występuje obecnie w rejonach: Poniatów, Sobięcin, Gaj, Lubiechów.
10. Nieznacznie wzrósł odsetek abstynentów w badanej próbie.

Wnioski dotyczące problemów narkotycznych odnoszą się głównie do:

1. Występowania widocznych dla ogółu respondentów przejawów problemów narkomanii na terenie całego miasta.- wskaźnik ten wg respondentów uległ zmniejszeniu. Pozostał wysoki w rejonach Glinnika Starego*, Konradowa* i Szczawienka
2. Stabilizacji rynku narkotykowego na terenie miasta, aktualnie nadal dominują następujące narkotyki: marihuana, opiaty, amfetamina, środki wziewne.
3. Nadal wskazania przez istotny odsetek respondentów kokainy jako środka oferowanego na rynku nie zostały potwierdzone w wywiadach z leczonymi osobami uzależnionymi (ewidentne mylenia środków)
4. Ustabilizował się poziom zjawiska narkomanii wśród młodzieży na terenie miasta (z tendencją spadkową)
5. Występuje mniejsza ilość stałych miejsc grupowania się młodzieży używającej środków narkotycznych aktualnie głównie w rejonach Poniatowa i Sobięcina
6. Widocznym jest przemieszczanie się nasilenia problemów narkotycznych pomiędzy poszczególnymi rejonami miasta - ucieczka przed działaniami prewencyjnymi.

Wnioski dotyczące problemów przemocy wśród dzieci i młodzieży

1. Na terenie miasta zmniejszyła się z 71,8% na 51,6% zauważalna przez respondentów przemoc i agresja wśród młodzieży
2. Przejawy agresji nasilone są w rejonach: Sobięcina i Lubiechowa
3. Przemoc jedynie w części przypadków związana jest z problemami alkoholowymi.
4. Sprawcami przemocy nadal najczęściej jest starsza młodzież
5. Wzrósł odsetek sprawców dorosłych

V PROBLEMY UŻYWEK WŚRÓD MŁODZIEŻY SZKOLNEJ WAŁBRZYCHA

Tak alkohol jak i środki odurzające budziły i budzą zainteresowanie pewnej grupy młodzieży. Zainteresowanie to koreluje bezpośrednio z wieloma czynnikami, z których na pierwsze miejsce wysuwa się funkcjonowanie rodziny. Badana młodzież sama oceniła sytuację rodzinną - wyniki tej oceny w kolejnych latach były następujące:

OCENA	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		rok 2006	
	P.S.	S.P.G	GIM.	S .PP	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM	SPG
W RODZINIE CZUJĘ SIĘ:										
1.dobrze i całkowicie bezpiecz.	86,20%	67,83%	83,47%	74,35%	80,68%	74,12%	78,98%	72,44%		
73,7% 78,5%										
2.w miarę dobrze i bezpiecznie	11,95%	26,68%	14,85%	23,73%	16,52%	22,35%	17,29%	24,02%		
22,3% 18,8%										
3.źle i nie zawsze bezpiecznie	0,84%	2,74%	0,28%	0,97%	1,92%	1,77%	1,38%	2,7%	1,5%	
4.zdecydowanie źle	0,84%	1,50%	0,42%	0,65%	0,44%	1,57%	1,38%	1,3%	0,8%	
5.brak danych	0,17%	0,25%	0,98%	1,30%	0,44%	0,39%	0,79%	0,0%	0,5%	

P.S. - szkoły podstawowe
GIM. - gimnazja
S.P.G - szkoły ponadgimnazjalne

Można tu zauważyć dalsze stopniowe pogarszanie się sytuacji w rodzinach gimnazjalistów oraz poprawę w szkołach średnich.

Tak w przypadku gimnazjów jak i szkół ponadgimnazjalnych młodzież mająca kontakty z badanymi problemami pochodzi nadal z grup trzeciej i czwartej oraz częściowo z grupy drugiej.

Niższa subiektywna ocena rodziny występuje w rejonach: Piaskowa Góra** i Podgórze. (2004 - Piaskowa Góra*, Nowe Miasto, Rusinowa*, Biały Kamień, 2002 - Podzamcze*, Piaskowa Góra i Rusinowa, w 2000r.- Podzamcze, Konradów i Biały Kamień, w 1997r. Nowe Miasto, Stary Zdrój i Podgórze)

1.ALKOHOL

Styczność badanej młodzieży z nadużywaniem alkoholu w najbliższym otoczeniu dotyczy ważnego w epidemiologii zjawiska, jakim jest "zespół wyuczania społecznego".

Odsetek młodzieży mającej bezpośrednią styczność z problemem w porównaniu z latami 1997, 2000, 2002 i 2004 wynosił:

STYCZNOŚĆ Z PROBLEMEM (szkoły podstawowe / gimnazja)

	ROK 1997	ROK 2000	ROK 2002	ROK 2004	rok 2006
1. występuje	57,24%	63,87%	78,32%	76,42%	76,2%
2. nie występuje	42,09%	35,57%	21,53%	23,58%	23,8%
3. brak danych	0,67%	0,56%	0,15%	0,00%	0,0%

Występujący od lat wzrost zjawiska ustabilizował się na wysokim poziomie. Przekracza średnią w następujących rejonach: Nowe Miasto**, Piaskowa Góra** i Sobięcin (2004 - Nowe Miasto*, Podzamcze*, Piaskowa Góra* i Poniatów, 2002 - Rusinowa**, Konradów*, Piaskowa Góra, Biały Kamień i Nowe Miasto, w 2000r. - Sobięcin, Poniatów i Rusinowa*, w 1997r. Szczawienko, Rusinowa i Konradów).

Ze wskaźnikiem tym związany jest odsetek członków rodziny badanej młodzieży nadużywających alkoholu. W obecnych badaniach uległ zmniejszeniu i wynosi 11,97% (2004 - 16,5%, 2002 - 13,8% w 2000r. - 10,64% a w 1997 -13,8%). Wskaźnik ten występuje powyżej średniej w rejonach: Sobięcin, Konradów i Biały Kamień. (2004 - Nowe Miasto*, Śródmieście, Podzamcze, Szczawienko, Poniatów (2002 - Konradów*, Nowe Miasto*, Biały Kamień, Piaskowa Góra, w 2000r. - Nowe Miasto, Rusinowa*, Podzamcze i Konradów, w 1997r. - Szczawienko, Rusinowa i Konradów).

Odsetek młodzieży potwierdzającej potrzebę określania dolnej granicy wieku, rozpoczęcia używania alkoholu w obu grupach jest w kolejnych badaniach podobny i wynosi 64,23% (2004 - 66,5% (2002 - 65,8%, w 2000r. - 68,21%, w 97r. 69,87%).

Wiek graniczny uległ obniżeniu i obecnie oscyluje między 12 a 20 r.ż z dominacją 18 r.ż.

Wśród badanej młodzieży szkolnej odsetek osób używających alkoholu (bez jednorazowych kontaktów) wynosił w poszczególnych latach:

	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006	
	SP.	PPG	GIM.	PPG	GIM	SPG	GIM	SPG	GIM	SPG
1. TAK	33,0%	85,3%	34,2%	75,7%	39,2%	78,1%	58,4%	86,8%	52,3%	85,2%
2. NIE	65,5%	13,9%	65,4%	23,7%	59,4%	21,9%	11,6%	13,2%	47,6%	14,8%
3. BRAK DAN	1,5%	0,8%	0,4%	0,6%	1,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%

Wskaźnik ten, jak stwierdziliśmy w poprzednich badaniach istotnie wzrasta na przełomie II i III klasy gimnazjalnej. Obecne badania pokazują nieznaczny spadek wskaźnika.

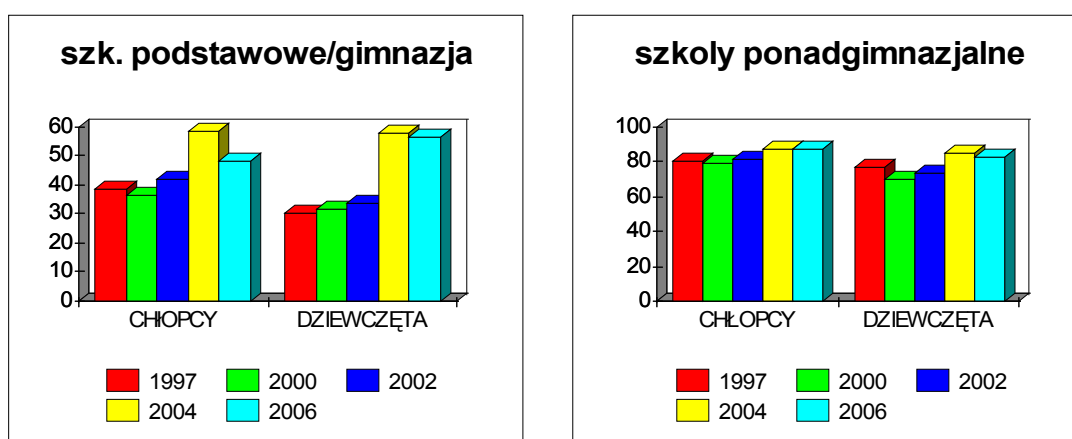
Wskaźnik był podwyższony w następujących rejonach: Nowe Miasto**, Piaskowa Góra**, Śródmieście. (2004 - Nowe Miasto*, Piaskowa Góra*, Poniatów. (2002 - Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Nowe Miasto, w 2000r. - Poniatów*, Piaskowa Góra i Podzamcze).

Wiek inicjacji alkoholowej wzrósł z 8 a 15 r.ż. na 10 - 16 z dominacją na 14 r.ż. (2002 - 14r.ż., w 2000r - 13 r.ż., w 97r - 12 r.ż.). Można tu zauważyć stopniową stabilizację a nawet poprawę sytuacji.

Tak w grupie młodzieży szkół gimnazjalnych jak i średnich dominującym w inicjacji alkoholem było piwo 89% pijących - podobnie jak w 2004r. (w 2000r. około 80% pijących).

Płeć używającej alkoholu młodzieży szkolnej przedstawiają poniższe diagramy;

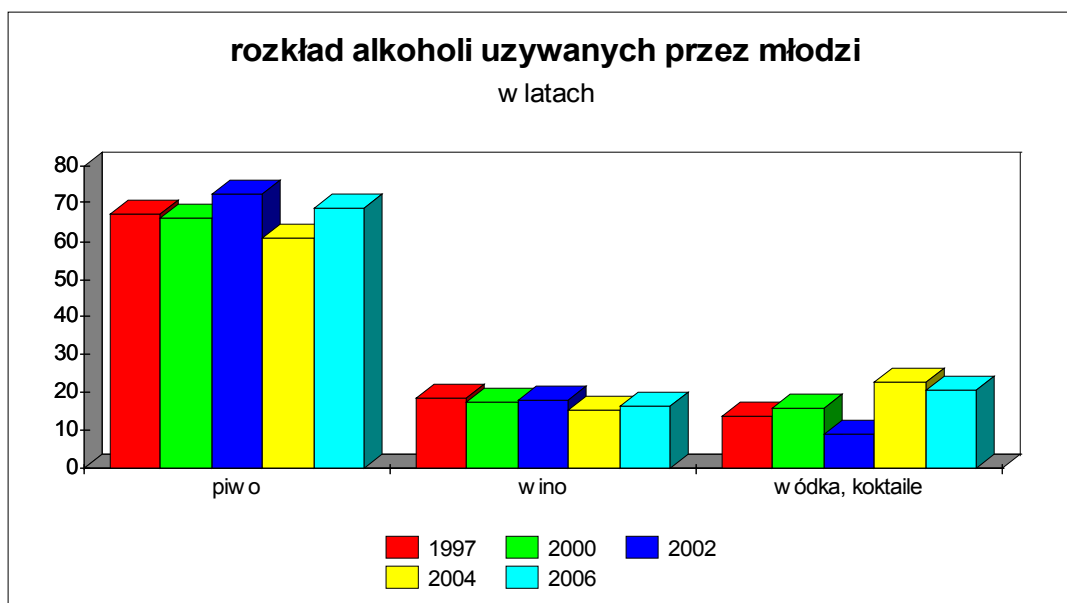
UŻYWANIE ALKOHOLU A PŁEĆ W TYPACH SZKÓŁ (%)

Diagramy te pokazują tak ogólną dynamikę występowania używającej alkoholu młodzieży jak i utrzymującą się nadreprezentację pijących dziewcząt.

Miejscem inicjacji alkoholowej i dalszego picia jest obecnie najczęściej nadal podwórko i mieszkanie kolegi (w 1997r. - własny dom lub mieszkanie kolegi - koleżanki). Udział własnego domu wśród miejsc inicjacji alkoholowej w okresie 6 lat znacznie zmalał.

Przeciętny "pijący" uczeń gimnazjum używa nadal najczęściej piwa, średnio dwa - trzy razy w miesiącu. Jego odpowiednik w szkole ponadgimnazjalnej pije nadal również piwo, jednak używa też coraz częściej wódki. Alkoholu używa raz a nawet dwa razy w tygodniu. Jak wynika z analizy w tygodniu poprzedzającym badanie piło alkohol 46,7% (2004 - 32%) młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Tabela przedstawiająca odsetki pijącej młodzieży z poszczególnych szkół stanowi odrębny załącznik do niniejszego raportu.

Jak widać na przestrzeni lat preferencje alkoholowe młodzieży nie uległy większym zmianom. Jednak trend jaki można zauważyć w ostatnim diagramie to pojawiający się wzrost spożycia win, wysokie, nieznacznie wzrastające spożycie piwa i zupełnie ponowny (nieznaczny) spadek używania wódek i koktajli

Zdecydowanie częściej bo przynajmniej raz w ciągu ostatnich 7 dni pije alkohole znaczna grupa młodzieży w rejonach: Piaskowa Góra^{***}, Stary Zdrój, Nowe Miasto, Sobięcín (2004 - Poniatowa^{**}, Piaskowej Góry^{**}. Podzamcza i Szczawienka (2002 - Sobięcín^{*}, Nowego miasta^{**}, Poniatowa^{*}, Piaskowej Góry i Podgórze, w 2000r. - Poniatowa, Podzamcza, Rusinowej i Nowego Miasta^{*}, w 1997 r. - Nowego Miasta, Sobięcín, oraz Szczawienka).

Przedstawiony obraz wskazuje na stabilizację problemów alkoholowych na wysokim poziomie z pojawiającą się tendencją spadkową. Widoczna jest utrwalona wiodąca rola piwa przy wysokim spożyciu wódki.

2. ŚRODKI ODURZAJĄCE.

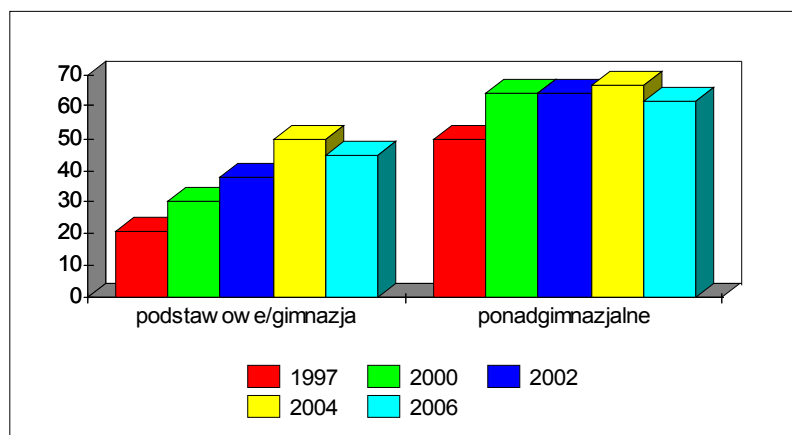
Odsetek młodzieży, mającej styczność z problemami narkotycznymi w najbliższym otoczeniu wskazuje na stopień środowiskowego rozpowszechnienia problemu:

STYCZNOŚĆ Z PROB. NARKOTYCZNYMI

S.P.G	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006	
	P.S.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G.	GIM	S.P.G	Gim	
1. TAK 62,1%	20,54%	50,12%	30,39%	64,29%	38,11%	64,16%	49,71%	66,93%	44,8%	
2. NIE	79,46%	49,38%	69,05%	33,44%	61,39%	35,84%	50,29%	32,87%	55,2%	
3. BRAK DANYCH 0,0%	0,0%	0,50%	0,56%	2,27%	0,50%	0,00%	0,00%	0,20%	0,0%	

Zahamowany został wzrost zjawiska w gimnazjach. W szkołach ponadgimnazjalnych nastąpił również nieznaczny spadek wskaźnika.

STYCZNOŚĆ Z PROBLEMAMI NARKOMANII UCZNIÓW SZKÓŁ WAŁBRZYSKICH

Podwyższony odsetek styczności z problemami narkotycznymi odnotowano w rejonach: Nowe Miasto***, Piaskowa Góra*** (2004 - Piaskowa Góra**, Poniatów**, Nowe Miasto**, Podzamcze, Rusinowa (2002 - Poniatów**, Piaskowa Góra**, Nowe Miasto*, Konradów i Stary Zdrój, w 2000r. - Sobięcín, Podzamcze, Poniatów*, Piaskowa Góra* i Nowe Miasto).

Podwyższone wskaźniki styczności z problemami narkomanii występują w okręgach gimnazjów nr 12* i 6.

Bezpośrednie kontakty z grupami osób używających środków odurzających utrzymywał w kolejnych latach następujący odsetek respondentów:

KONTAKTY Z GRUPAMI NARKOMANÓW

S.P.G	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006	
	P.S.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G
1 UTRZYMUJE	17,00%	51,37%	29,55%	62,66%	38,22%	61,95%	50,29%	65,94%	40,8%	62,7%

2. NIE UTRZYMUJE	80,13%	46,63%	69,61%	36,04%	60,96%	38,05%	49,31%	34,06%	58,9%	36,9%
3. BRAK DANYCH	2,86%	2,00%	0,84%	1,30%	0,82%	0,00%	0,39%	0,00%	0,3%	0,4%

Kontakty nawiązywane były najczęściej w rejonach: Piaskowa Góra***, Nowe Miasto*** (2004 - Piaskowa Góra**, Nowe Miasto**, Stary Zdrój** i Poniatów. 2002 - Piaskowa Góra*, Stary Zdrój, Konradów i Nowe Miasto w 2000r. - Piaskowa Góra, Podzamcze i Poniatów*).

Podwyższony wskaźnik dotyczył gimnazjów o numerach 6*, 12*.

Znajomość występujących na rynku środków narkotycznych potwierdziły następujące odsetki respondentów

ZNA ŚRODKI NARKOTYCZNE

	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006	
	P.S.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G
1. TAK	57,07%	66,83%	53,22%	67,53%	61,22%	73,67%	69,16%	70,28%	63,9%	70,6%
2. NIE	40,24%	31,42%	43,00%	27,27%	37,00%	25,88%	30,65%	29,72%	35,6%	29,2%
3. BRAK DANYCH	2,60%	1,75%	3,78%	5,19%	1,78%	0,44%	0,20%	0,00%	0,4%	0,2%

Propozycję zażycia środka odurzającego otrzymał znacznie niższy niż w 2004r. odsetek respondentów gimnazjów: 32,2% (2004 - 40,86% 2002 - 30,56%, w 2000r. - 24,37% w 1997r.- 12,79%) w przypadku młodzieży szkół ponadgimnazjalnych 59,4% (2004 - 61,22%, 2002 - 56,64%, w 2000r. - 58,44% w 1997r. - 42,89%).

Propozycje występowały częściej w rejonach: Piaskowa Góra***, Podgórze**. (2004 - Piaskowa Góra**, Poniatów**, Podgórze**. Nowe Miasto**, Stary Zdrój (2002 - Piaskowa Góra*, Poniatów** i Podgórze, w 2000r. - Piaskowa Góra, Nowe Miasto i Poniatów*, w 1997r. - Poniatów, Szczawienko, Gaj i Konradów).

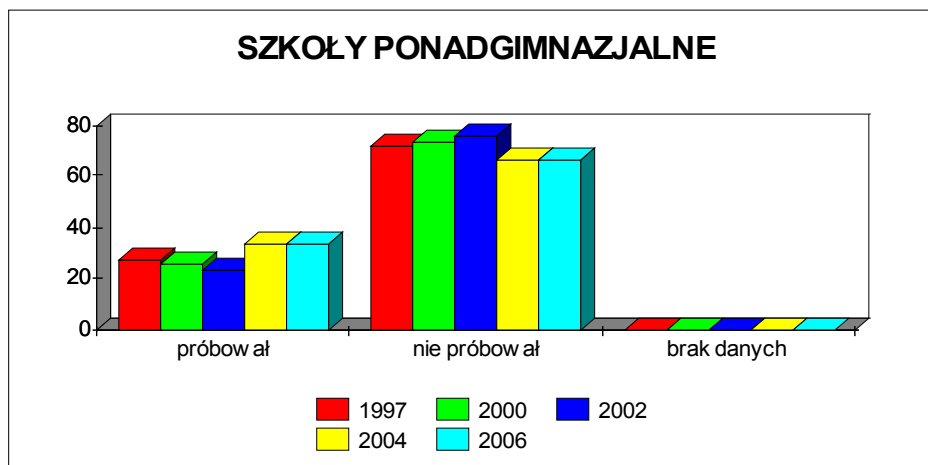
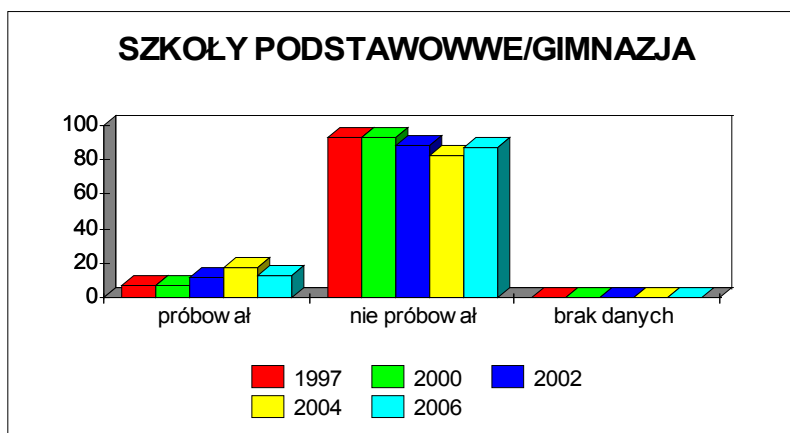
Częściej z propozycjami spotykała się młodzież gimnazjów nr 3* i 6

Za najważniejsze przyczyny sięgania przez młodzież po środki zmieniające nastrój, respondenci uważali:

	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006	
	SP.	PPG	GIM.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G
SZPAN	74,58%	71,07%	80,11%	74,03%	76,61%	74,12%	78,78%	63,31%	73,4%	68,8%
IMPONOWANIE INNYM	63,64%	56,61%	67,37%	60,39%	66,73%	59,51%	69,16%	56,50%	59,7%	53,7%
CIEKAWOŚĆ	62,96%	75,81%	64,43%	82,47%	79,65%	78,51%	71,32%	84,65%	66,9%	75,0%
WPŁYW GRUPY	59,43%	64,09%	63,03%	74,03%	76,42%	80,75%	73,67%	77,36%	65,8%	68,7%
UCIECZKA OD RZECZYWISTOŚCI	52,19%	41,40%	53,22%	54,22%	67,45%	63,05%	60,51%	60,83%	52,1%	57,5%

Używanie i próby ze środkami odurzającymi potwierdził następujący odsetek respondentów:

PRÓBOWAŁ ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH (w latach)

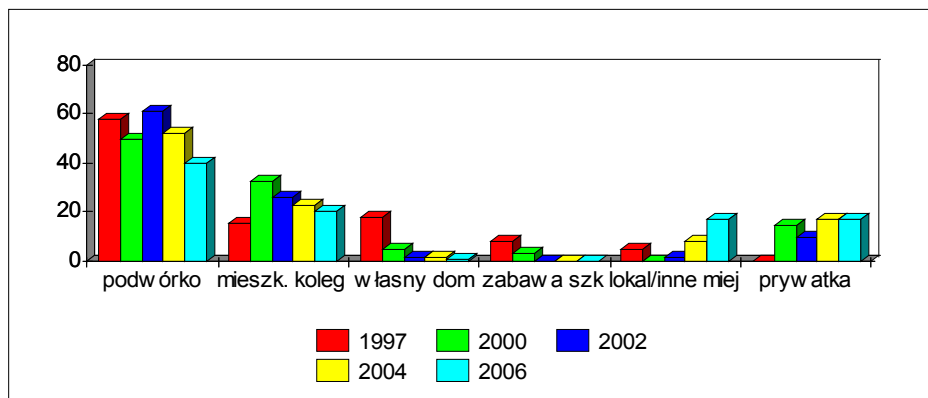
W przypadku szkół ponadgimnazjalnych nastąpiła stabilizacja wskaźnika. Zaniknął wzrost prób ze środkami zmieniającymi nastrój wśród uczniów gimnazjów.

Próby występowały najczęściej w rejonach: Nowe Miasto*, Śródmieście*, Piaskowa Góra, Stary Zdrój i Sobięcín (2004 - Poniatów*, Biały Kamień, Konradów, Nowe Miasto i Śródmieście 2002 - Poniatów* i Piaskowa Góra, w 2000r. - Nowe Miasto i Poniatów).

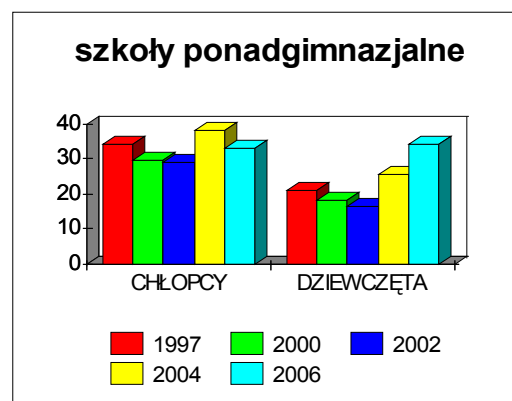
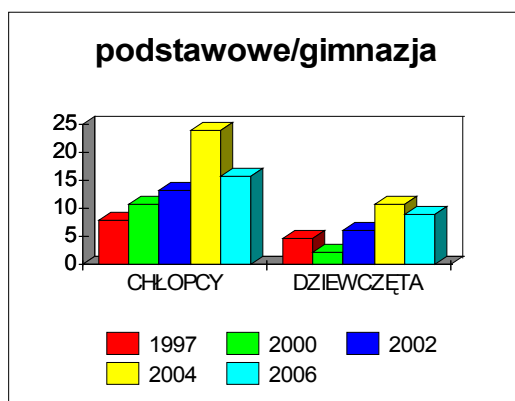
Pojawiały się też częściej w okręgach gimnazjów nr 2*, 6, 4.

Inicjacja narkotyczna wg respondentów nadal występuje najczęściej pomiędzy 12 a 17r. życia, a miejscem jej jest: , podwórko, mieszkanie kolegi, koleżanki.

MIEJSCE INICJACJI NARKOTYCZNEJ w latach

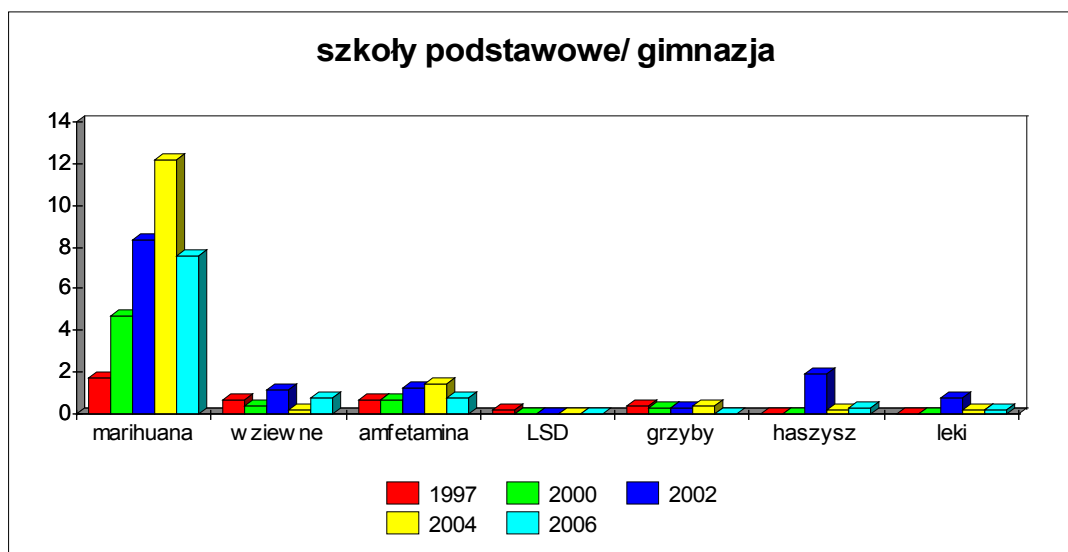
ROZKŁAD PŁCI MŁODZIEŻY EKSPERYMENTUJĄCEJ (w % populacji)

Wśród badanej młodzieży wielokrotne użycie środka, bądź eksperymentowanie z wieloma środkami potwierdziło **8,11%** (2004 - **11,8%** (2002 - 4,9%, w 2000r. - 3,9% w 97r. - 2,7%) uczniów gimnazjów i **20,15** (2004 - **23,8%** (2002 - 17,1%, w 2000r. - 19,8% w 97r. - 16,21%) uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Podwyższone wyniki tego wskaźnika pomimo spadku występowały u respondentów z gimnazjów nr: 4 i 6

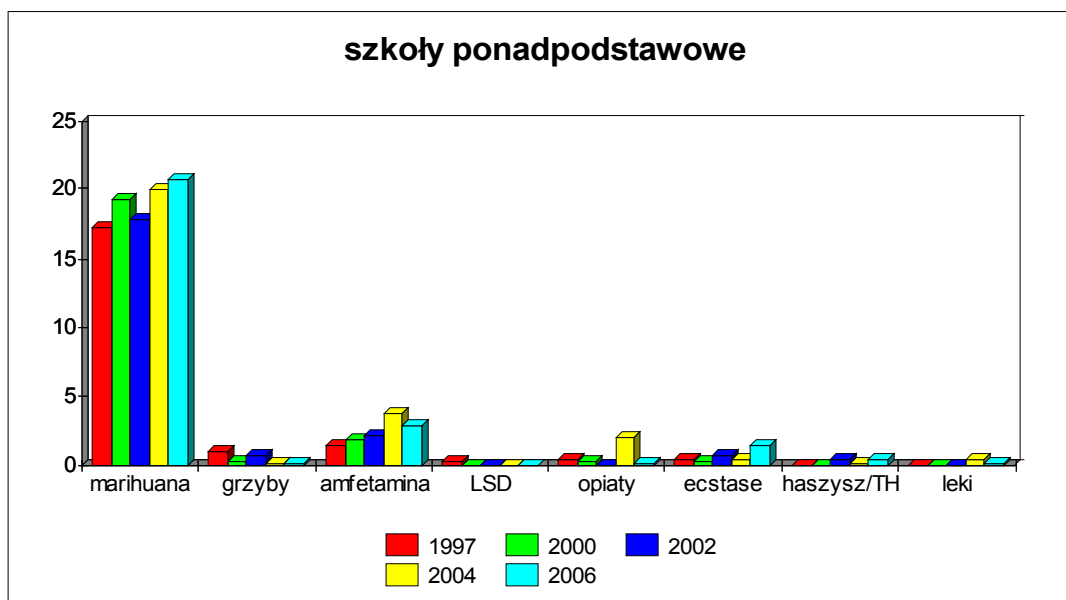
W grupie respondentów z gimnazjów używających środków dominowała nadal marihuana, amfetamina oraz środki wziewne (gaz do zapalniczek). Pojawiało się też sporadycznie ecstase. W grupie tej środki używane były nadal 1-3 razy w roku.

ŚRODKI WG CZĘSTOŚCI UŻYWANIA

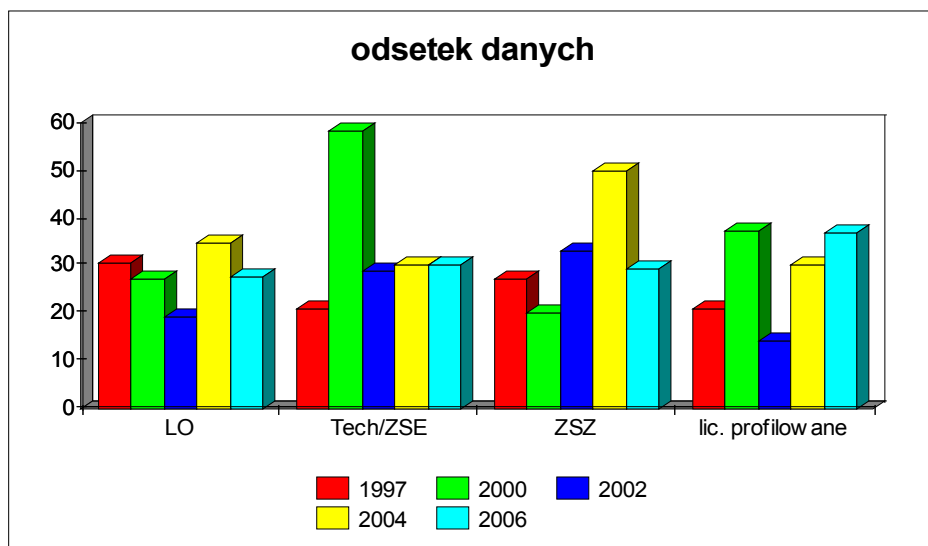
W szkołach średnich, podstawowymi środkami były: pochodne cannabis (marihuana, haszysz, THC), amfetamina, sporadycznie ecstasy. Pojawiły się leki oraz ponownie opiaty. Imprezy z udziałem środków organizowane są średnio raz na 1-2 miesiące.

ŚRODKI WG CZĘSTOŚCI UŻYWANIA

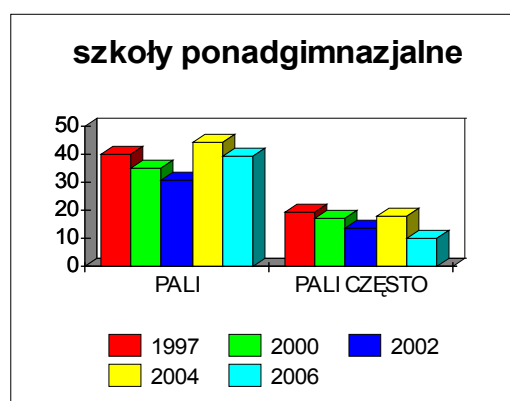
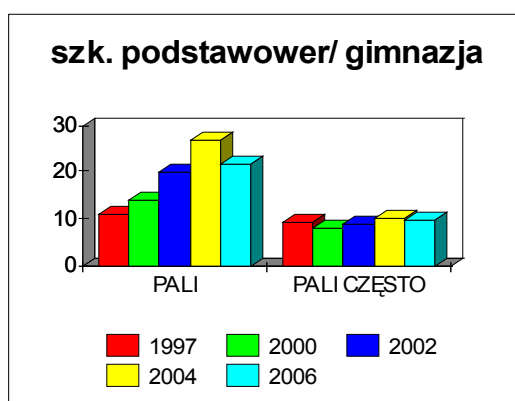
W grupie szkół ponadgimnazjalnych występowało pewne zróżnicowanie, dotyczące odsetka osób eksperymentujących ze środkami, przedstawia to poniższy diagram

PRÓBY ZE ŚRODKAMI NARKOTYCZNYMI WŚRÓD UCZNIÓW POSZCZEGÓLNYCH TYPÓW SZKÓŁ ponadgimnazjalnych

Widać tu ewidentną poprawę za wyjątkiem Liceów profilowanych. Nawet w obrębie poszczególnych grup szkół występują statystycznie istotne różnice pomiędzy poszczególnymi szkołami. Przy omawianiu środków narkotycznych koniecznym jest przedstawienie odsetka młodzieży używającej sporadycznie lub systematycznie tytoniu (papierosy, fajka). Przedstawia się to w poszczególnych grupach następująco:

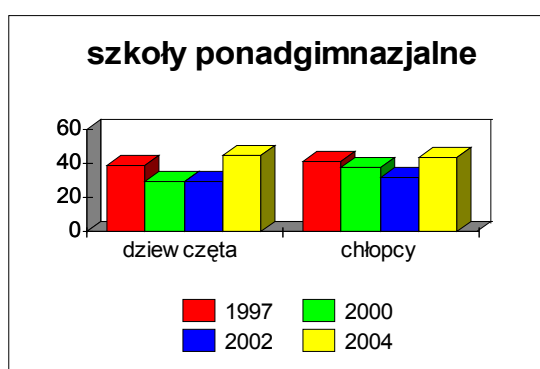
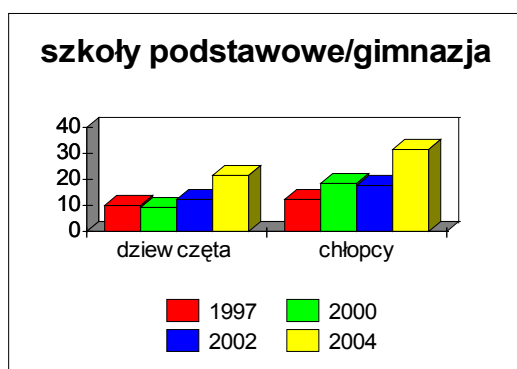
PALENIE TYTONIU (% badanych)

Widać tu spadek ilości palących w gimnazjach ze spadkiem wskaźnika palących często. **W szkołach ponadgimnazjalnych widać również ponowny spadek wskaźnika.**

Wraz ze wzrostem ilości palących nastąpiły zmiany rozkładu w grupie chłopców i dziewcząt, inaczej niż w innych aglomeracjach wystąpiło wyrównanie pomiędzy grupami. W szkołach ponadgimnazjalnych wyrównanie to następuje na skutek dynamicznego wzrostu odsetka palących dziewcząt.

PALĄCY W GRUPACH DZIEWCZĄT I CHŁOPCÓW (w % grupy)

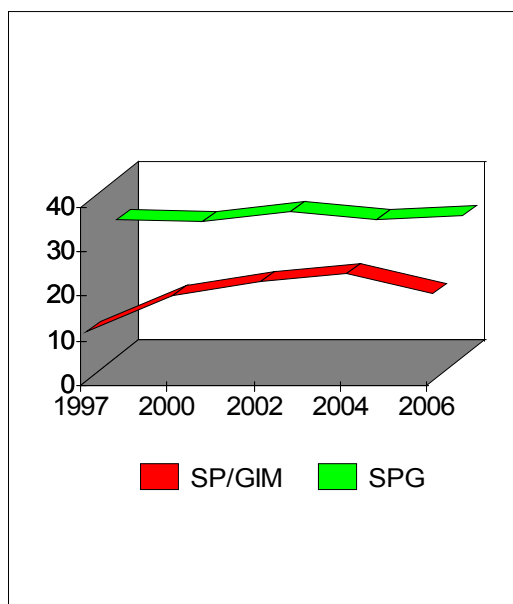
Możliwości kupna środków narkotycznych na terenie miasta znał następujący odsetek respondentów:

ZNA MIEJSCA KUPNA ŚRODKÓW W MIEŚCIE

	OK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006	
	P.S.	S.P.G	GIM.	S.P.G.	GIM.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G
1. TAK	28,28%	52,37%	31,37%	48,05%	38,40%	54,87%	43,81%	53,5%	33,9%	51,4%
2. NIE	71,04%	46,13%	67,93%	50,97%	61,00%	67,70%	55,99%	46,2%	65,4%	47,5%
3. BRAK DANYCH	0,67%	1,50%	0,70%	0,97%	0,60%	0,00%	0,00%	0,2%	0,7%	1,2%

Dystrybucję środków odurzających w okolicach szkół potwierdzał następujący odsetek respondentów:

DYSTRYBUCJA W OKOLICACH SZKÓŁ (w latach)

Penetrowanie przez dealerów okolic szkół zmalało w przypadku gimnazjów i nieznacznie wzrosło wokół szkół średnich. Dotyczy głównie rejonów: Nowego Miasta**, Śródmieścia** i Piaskowej Góry (2006 - Poniatowa, Nowego Miasta*, Podzamcza, Starego Zdroju* i Śródmieścia 2002 - Piaskowej Góry*, Konradowa*, Starego Zdroju* oraz Nowego Miasta, w 2000r. Piaskowej Góry i Poniatowa w 1997r. - Starego Zdroju i Konradowa).

Dealerzy odwiedzają wg respondentów następujące gimnazja: 1**, 6 i 12.

Problemom alkoholowym i narkotycznym bardzo często towarzyszą agresja i przemoc zjawisko to wystąpiło już w poprzednim badaniu. Młodzież pytana o te zjawiska podała następujące informacje:

Z brutalną agresją zetknęło się 53,6% (2004 - 54,2% (2002 - 55,3% w 2000r. - 49,72%) uczniów gimnazjów i 57,1% (2004 - 66,24% (2002 - 67,48%, w 2000r. - 57,5%) szkół ponadgimnazjalnych. Sprawcami agresji byli:

	2000r		2002r.		2004		2006	
	Gim.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G
1. Osoba dorosła	8,40%	8,12%	13,72%	14,38%	11,30%	14,17%	10,6%	12,9%
2. Młodzież starsza	35,15%	37,66%	31,12%	43,36%	31,04%	36,81	31,4%	32,5%
3. Rówieśnicy	5,88%	11,69%	10,32%	9,73%	11,98%	9,25%	11,6%	11,7%

Doznało agresji i przemocy 23,3% (2004 - 28,29% 2002 - 24,48%, w 2000R. - 22,69%) uczniów gimnazjów i 26% (2002 - 32,55%, w 2000r. - 26,62%) S.P.G.

Sprawcami tej przemocy w tych przypadkach byli:

	2000r.		2002r.		2004		2006	
	Gim.	S.P.G.	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G
Dorośli	4,32%	1,95%	4,87%	4,42%	4,72%	6,10%	4,1%	5,4%
Młodzież starsza	10,78%	19,48%	13,86%	22,35%	14,73%	19,29%	11,4%	13,7%
Rówieśnicy	7,00%	5,19%	5,60%	5,53%	8,45%	6,69%	7,7%	6,9%

Doznana przemoc polegała na:

	2000r.		2002r.		2004		2006	
	Gim.	S.P.G.	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G
1.Poniżenie	6,58%	3,57%	6,05%	9,29%	7,86%	6,69%	5,7%	4,6%
2.Wymuszenie	2,52%	4,55%	4,42%	7,96%	2,16%	3,35%	2,3%	1,4%
3.Pobicie	13,04%	16,88%	11,65%	12,17%	14,93%	18,80%	11,7%	16,4%
4.Rabunek	1,26%	1,62%	0,59%	1,99%	1,18%	1,57%	2,0%	1,4%
5.Inne	0,28%	0,00%	0,74%	0,00%	0,98%	0,39%	0,8%	1,4%

Wskaźniki wykazują tendencję spadkową.

Przemoc występowała częściej w rejonach: Śródmieście*, Nowe Miasto* , Stary Zdrój, Podgórze i Sobięcín. (2004 - Biały Kamień, Konradów, Podzamcze, Rusinowa, Piaskowa Góra, Śródmieście i Nowe Miasto.)

3. MŁODZIEŻ A PRZECIWDZIAŁANIE BADANYM ZJAWISKOM

Respondenci z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych wypowiedzieli się również na temat przeciwdziałania badanym zjawiskom. Badana młodzież gimnazjów w 83,1% (2004 - 83,9% 2002 - 89,09%, w 2000r. - 89,64% w 1997r. - 96,3%) opowiedziało się za przeciwdziałaniem narkomanii. Za przeciwdziałaniem problemom alkoholowym opowiedziało się 66,5% (2004 - 72,10% (2002 - 79,06%, w 2000r. - 81,79% w 97r. - 90,91%)

Młodzież szkół ponadgimnazjalnych za przeciwdziałaniem narkomanii opowiedziało się w 79,4% (2004 - 82,48% 2002 - 87,39%, w 2000r. - 85,71% w 97r. - 90,77%), zwolenników przeciwdziałania problemom alkoholowym w tej grupie było 68,3% (2004 - 75,0% 2002 - 76,11%, w 2000r. - 81,5% w 97r. - 80,05%). Spadek odsetka młodzieży opowiadającej się za przeciwdziałaniem problemom alkoholowym jest wynikiem działań promocyjno - reklamowych, jak też wszechobecności alkoholu a szczególnie piwa.

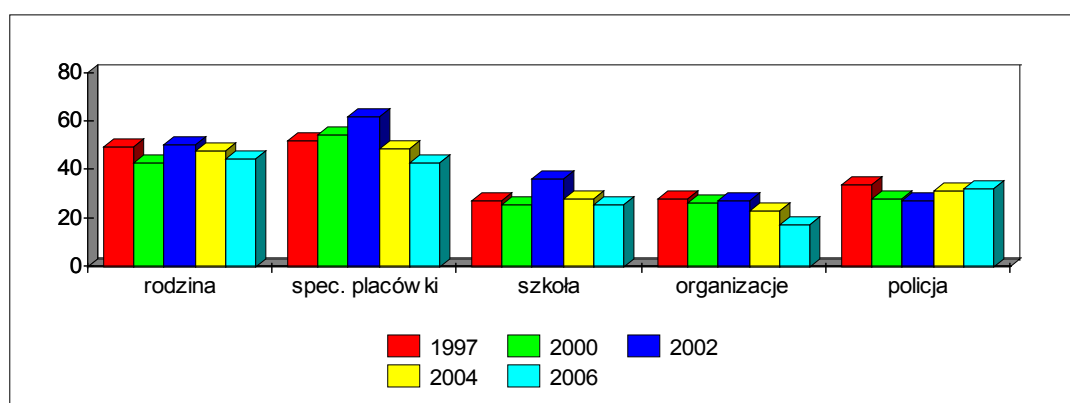
Badani z gimnazjów, z palety możliwych schematów przeciwdziałania w szkołach wybrali "dokładne omawianie zjawisk" 42,7% (2004 - 39,69% 2002 - 37,91%, w 2000r. - 33,20% w 97r. - 38,22%). "systematyczne prowadzenie specjalnych zajęć" uplasowało się na II miejscu 31,7% (2004 - 39,69% 2002 - 43,36% w 2000r. - 44,26% w 97r. -

42,93%),

W szkołach ponadgimnazjalnych utrzymała się zmiana z 2004r. , drugą lokatę uzyskało "systematyczne prowadzenie specjalnych zajęć" 32,1% (2004 - 37,2% 2002 - 46,02%, w 2000r. - 41,56% w 97r. - 38,65%) na pierwszym miejscu znalazło się "dokładne omawianie zjawisk" 42,9% (2002 - 35,40%, w 2000r. 43,18% w 97r. - 43,64%).

W opiniach badanych, przeciwdziałania narkomanii i problemom alkoholowym powinny prowadzić (podaję wg rankingu badanych); Rodzina, Wspecjalizowane Placówki, Policja. Obrazuje to poniższy diagram.

KTO POWINIEN PRZECIWDZIAŁAĆ

Ranking ten przedstawia jednocześnie akceptację młodzieży dla realizatorów programów profilaktycznych jak i dla treści programowych stawiających na wiodącą rolę rodzin uczniów.

Bezpośrednio z różnorodnymi programami profilaktycznymi zetknęło się 73% (2004 - 76% 2002 - 78%, w 2000r. - 73% w 97r. 55%) badanych z gimnazjów w tym czynnie uczestniczyło w programach 32,7% (2004 - 29,8%) i 48% (2004 - 42% 2002 - 48%, w 2000r. - 32% w 97r. - 26%) uczniów szkół ponadgimnazjalnych - w tym czynnie 37,1% (2004 - 30%)

WNIOSKI Z ROZDZIAŁU

Analiza zebranych danych pozwala podobnie jak w latach ubiegłych na wysunięcie następujących roboczych wniosków:

- Zahamowaniu uległa tendencja spadkowa pozytywnej autooceny rodziny w grupie gimnazjalnej
- Kontakt młodzieży z alkoholem i środkami odurzającymi występuje

nadal częściej u młodzieży z obniżoną samooceną rodziny.

- Wskaźnik styczności młodzieży z osobami nadużywającymi alkoholu uległ nieznacznemu zmniejszeniu
- Nastąpił spadek używania alkoholu z 58% do 52% w grupie młodzieży gimnazjalnej
- Nieznacznie zmniejszył się odsetek używających alkoholu w grupie młodzieży szkół ponadgimnazjalnych
- Problemy alkoholowe wśród młodzieży rozkładają się na terenie miasta bardzo nierównomiernie - wyróżniają się w 2006 rejon Piaskowej Góry**, Nowego Miasta i Sobięcina
- Alkoholem pierwszego kontaktu nadal jest **piwo**
- Miejscem inicjacji wg obecnych badań jest nadal podwórko i mieszkanie kolegi - koleżanki
- Styczność młodzieży z problemami narkomanii w szkołach ponadgimnazjalnych utrzymuje się na poziomie średnim w regionie - z zaznaczeniem tendencji spadkowej
- Zmniejszeniu uległ odsetek kontaktów uczniów szkół ponadgimnazjalnych grupami narkomanów .
- Potwierdzono penetrację gimnazjów przez dealerów narkotykowych.
- Szczególna aktywność dealerów utrzymuje się w rejonach Piaskowej Góry**, Nowego Miasta**, Śródmieścia
- Występują zmieniające się punkty kontaktowe młodzieży używającej środków odurzających (lista wg danych opisowych ankiety jako załącznik)
- W gimnazjach nr 2** i 6** występują podwyższone wartości badanych wskaźników.
- W szkołach ponadgimnazjalnych problemy narkotyczne dotyczą wybranych pojedynczych szkół.
- Badana młodzież preferuje w oddziaływaniach profilaktycznych na równi **"dokładne omawianie zjawisk" i "systematyczne prowadzenie zajęć"**
- Koniecznym wydaje się preferowanie w konkursach programów profilaktycznych programów ukierunkowanych na specyfikę ZSZ i Liceów Profilowanych
- Należy wdrożyć bądź zintensyfikować profilaktyczne działania programowe w gimnazjach o numerach: 2**, 6**, 12 i 4 (kolejność zgodna z zapotrzebowaniem)

VI. PROBLEMY ALKOHOLOWE I NARKOTYCZNE W MIEŚCIE W OPINII

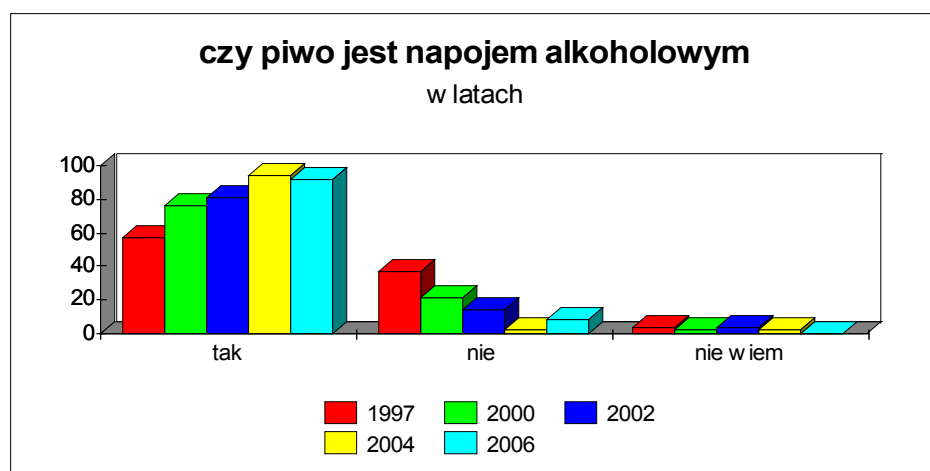
OSÓB FUNKCJĄ LUB ZAWODEM ZWIĄZANYCH Z BADANYMI ZJAWISKAMI.

Dane uzyskane w badaniach stanowiły uzupełnienie do badań populacji dorosłych oraz dzieci i młodzieży. Respondentów z tej grupy z założenia traktowaliśmy według metody "Sędziów kompetentnych" i w przypadkach uzyskiwania w pozostałych grupach danych niejednoznacznych ich zdanie przeważało szalę.

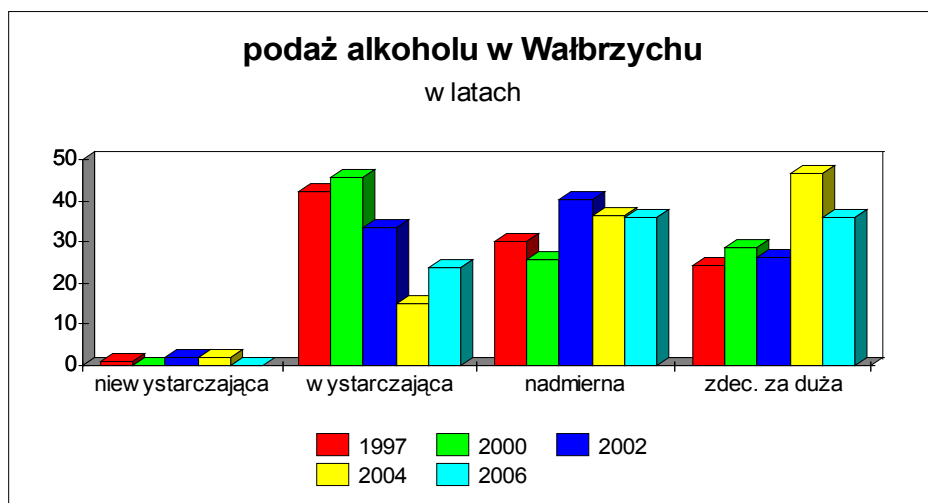
Z tych też względów rozdziału tego nie kończą wnioski a zawarte w nim informacje zostaną podobnie jak w ubiegłym roku wykorzystane w rozdziale "Podsumowanie i wnioski".

1. PROBLEMY ALKOHOLOWE

Respondenci z grupy w znakomitej większości uważali piwo za "pełnoprawny" alkohol, jednak i wśród nich były pojedyncze osoby wątpiące i mające inne zdanie, przedstawia to poniższy diagram.

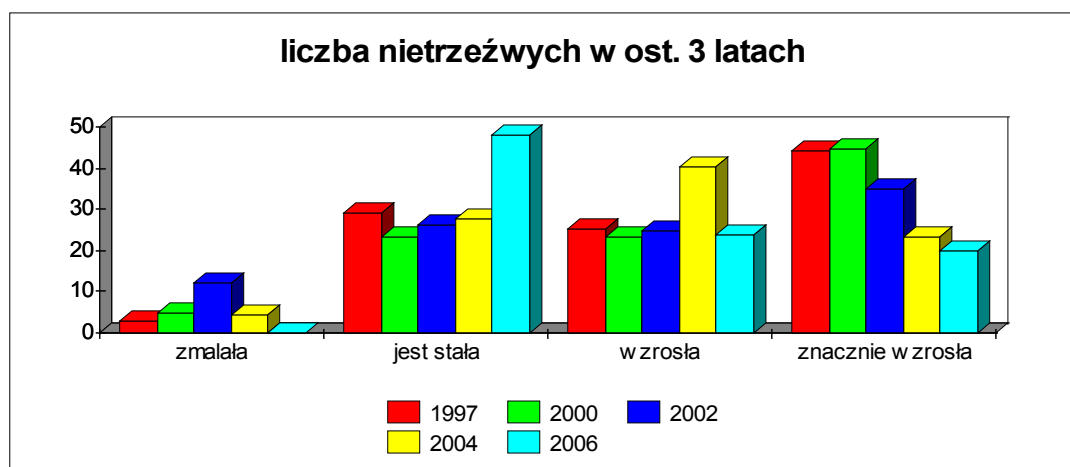

Badani z grupy potwierdzają zwiększającą się nadpodaż alkoholu na terenie miasta. Rozkład wyników jest jednak nieco bardziej zrównoważony niż w przypadku badań sondażowych. Respondenci ze znaczną przewagą podaź alkoholu w mieście uznali za nadmierną - 72% (2004 - 82,98% 2002 - 66,67%, w 2000 - 54,33%, w 97r. 54,54%).

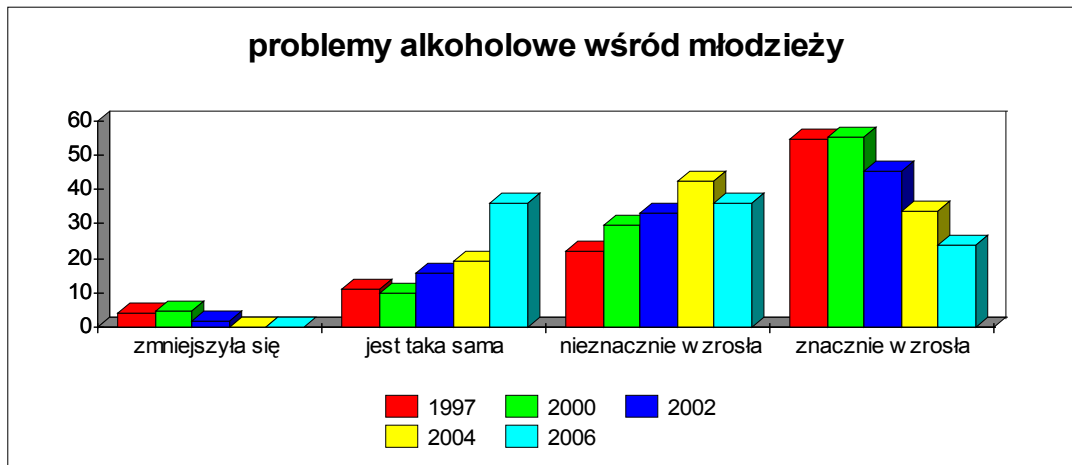
Rozkład nie jest na terenie miasta równomierny, występują też zmiany w „rankingu”. Obecnie do rejonów o najwyższych wskaźnikach podaży "zdecydowanie za dużej" respondenci zaliczyli rejon: Podzamcze** i Podgórze* (2004 - Nowe Miasto*, Podzamcze*, Podgórze oraz Stary i Nowy Glinnik (w 2002 - Nowe Miasto*, Podzamcze*, Podgórze i Stary Zdrój, w 2000r - Śródmieście, Szczawienko, Podzamcze i Nowe Miasto w 97r. - Biały Kamień i Piaskowa Góra).

Badani nie w pełni potwierdzili uzyskane wcześniej dane dotyczące przyrostu ilości osób nietrzeźwych w okolicach ich działania - łącznie za przyrostem opowiedziało się po raz pierwszy mniej niż 1/2 respondentów - 44% (2004 - 63,83% 2002 - 59,65%, w 2000r. 67% w 97r. - 66,66%) . Obraz tego wskaźnika w kolejnych badaniach przedstawia poniższy diagram.

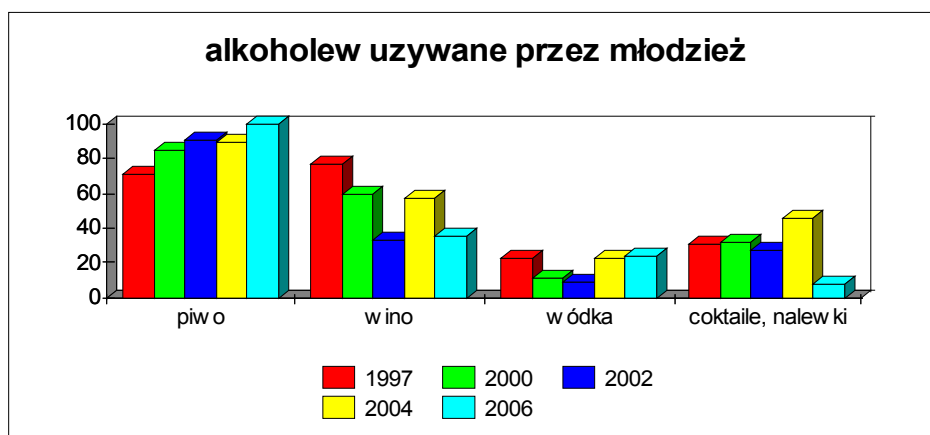
Jak widać według respondentów liczba nietrzeźwych utrzymuje się na stałym poziomie z zaznaczeniem tendencji spadkowej.

Respondenci opowiedzieli się za dalszym nieznacznym zmniejszeniem się ilości używającej alkoholu młodzieży. Pełny rozkład wyników przedstawia poniższy diagram.

Znaczny wzrost wg badanych występuje nadal w rejonie Podgórza (2004 - : Piaskowa Góra Gaj i Szczawienko, 2002- Podgórze**, Podzamcze* i Nowe Miasto (w 2000r. Śródmieście, Podgórze*, Szczawienko*, Podzamcze w 97r. - Poniatów, Rusinowa, Szczawienko, Biały Kamień i Podgórze).

Według respondentów młodzież używa wszystkich alkoholi, ich ranking przedstawia kolejny diagram (bardziej niż sondzie zbliżony do wypowiedzi młodzieży).

Widać tu wyraźnie widzianą przez respondentów preferencję. Dominującą pozycję utrzymuje piwo. Rośnie jednocześnie rola wódki.

Z analizy wynika dalsze utrwalenie się współwystępowania piwa z wódką.

Badana grupa fachowców znacznie ostrzej niż przeciętni mieszkańcy miasta ocenia poziom zagrożenia mieszkańców przez osoby nadużywające alkoholu, za występowaniem takiego zagrożenia wypowiedziało się 80% (2004 - 82,98% 2002 - 77,19%, w 2000 r. - 82,7% w 97r. - 87,88%) respondentów.

Mniejszy odsetek badanych potwierdził występowanie w rejonach ich działania stałych miejsc spotkań osób nadużywających alkoholu 64% (2004 - 78,96% 2002 - 85,96%, w 2000r. - 86,4% w 97r. - 69,70%).

Miejsca te znajdowały się we wszystkich rejonach. Grupy spotykające się w tych miejscach liczyły od 4 do 15 osób, najczęściej występowały grupy 5 osobowe.

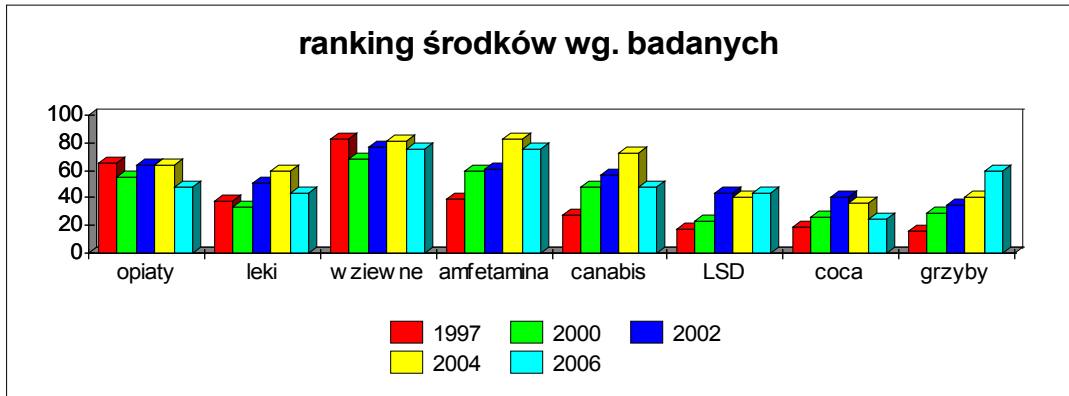
Istnienie w rejonach działania grup młodzieży nadużywającej alkoholu potwierdziło ponownie więcej niż w poprzednich edycjach bo 56% (2004 - 44,68% 2002 - 45,6%, w 2000r. 69,14% w 97r. - 63,64%) badanych, grupy te występowały najczęściej w rejonach Sobięcina* i Podgórze (2004 - Sobięcina*, Nowego Miasta*, Glinnika Nowego, Szczawienka i Gaju (w 2002 - Sobięcina i Nowego Miasta, w 2000 - Śródmieścia w 97r. - Poniatowa, Piaskowej Góry i Podzamcza).

Respondenci w 80% (2004 - 78,72% 2002 - 78,92%, w 2000r.- 72,84% w 97r. - 71,72%) potwierdzili występowanie w rejonach ich działania rodzin z problemem alkoholowym. Poszczególni respondenci znali od **1 do 20** (2004 - 1 - 50 w 2002 - 1-150, w 2000 do 70) takich rodzin. Największa grupa badanych знаła od 10 do 20 rodzin problemowych, najczęściej w rejonach Nowego Miasta** i Śródmieścia (2004 - Sobięcina* , Nowego Miasta*, Rusinowej, Glinnika Nowego, Gaju, Białego Kamienia i Śródmieścia).

Występowanie przemocy w rodzinie potwierdziło 52% (2004 - 59,57% **2002- 68,42%**, w 2000r. 48,5% w 97r. - 57,57%) badanych. Poszczególni badani znali od 1 do 15 takich rodzin, najczęściej utrzymywali kontakty z dwoma - dziesięcioma rodzinami najczęściej w rejonach: Nowego Miasta* i Śródmieścia (2004 - Nowego Miasta Białego Kamienia i Glinnika Nowego. 2002 - Rusinowej*, Podgórze i Śródmieścia (w 2000r. Rusinowa i Szczawienka).

2. PROBLEMY NARKOTYCZNE

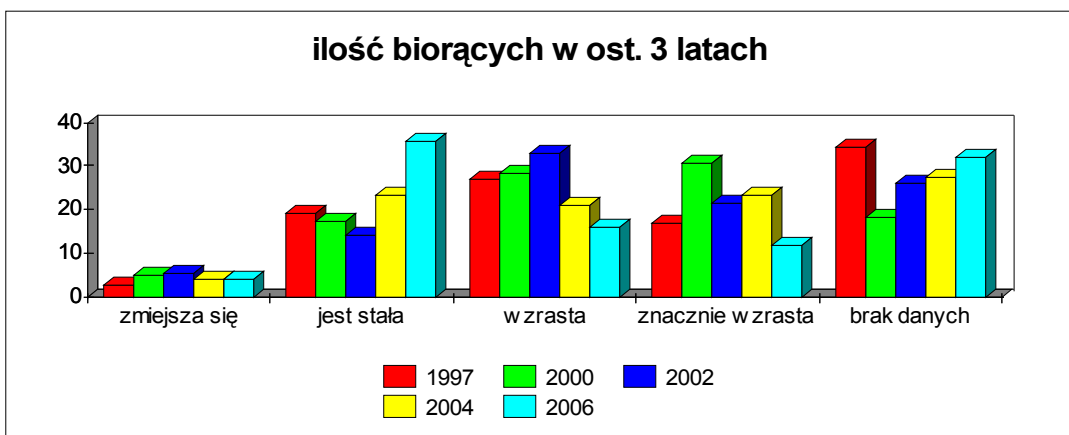
Bezpośredni kontakt z problemami narkomanii w rejonie swojego działania potwierdziło 64% (2004 - 65,96% 2002 - 68,42%, w 2000r. 61,73% w 97r. - 69,70%) respondentów. Według tych samych respondentów środkami, które używa młodzież miasta są w kolejności: środki wziewne, amfetamina, grzyby, cannabis i opiaty. Skalę rozkładu przedstawia poniższy diagram.

Obraz ten w kolejnym badaniu mniej różni się od wyników uzyskanych od osób dorosłych i młodzieży. Przedstawia on rozkład środków używanych przez osoby kontaktujące się z respondentami badanej grupy. Widać tu jednak zauważalnie rosnącą zmianę pozycji amfetaminy i marihuany (pozycje dominujące w ankietach młodzieży). Zmiana ta świadczy o dalszym wzroście zainteresowania respondentów problemami młodzieży.

Respondenci potwierdzili występowanie w okolicy ich działania młodzieży używającej środków narkotycznych - 56% (2004 - 55,3% 2002 - 68,4%, w 2000r. 59,26% w 97r. - 52,53%). Najwyższe wskaźniki uzyskały rejony: Nowe Miasto***, Podzamcze, Śródmieście (2004 - Sobiecin**, Podgórze**, Nowe Miasto**, Glinnik Nowy, Piaskowa Góra. 2002 - Sobiecin*, Podgórze*, Podzamcze*, Nowe Miasto, Stary Zdrój i Śródmieście (w 2000r. Podzamcze*, Podgórze*, Rusinowa* i Sobiecin w 97r. - Rusinowa, Podgórze, Śródmieście i Podzamcze).

Według badanych, w ciągu ostatnich trzech lat ilość używającej środków odurzających młodzieży utrzymuje się na dość wysokim poziomie, z tendencją spadkową. Dynamikę wzrostu przedstawia poniższy diagram

W diagramie tym warto zwrócić uwagę na rosnący odsetek osób niezdecydowanych.

Podwyższony wzrost występuje jedynie w rejonie Podzamcze (2004 - Piaskowa Góra*, Nowe Miasto* i Szczawienko. 2002 - Piaskowa Góra*, Sobięcin, Nowe Miasto i Stary Zdrój (w 2000r. Piaskowej Góry*, Rusinowej* i Podzamcza w 97r. - Piaskowej Góry, Szczawienka, Białego Kamienia i Rusinowa).

Respondenci tak samo jak w poprzednich badaniach określili dwie podstawowe grupy wiekowe używającej narkotyków młodzieży. za pierwszą z przedziałem 16 - 18 lat opowiedziało się 48% (2004 - 36,15 2002 - 26,32%, w 2000r. 28,4% w 97r. - 18,18%) respondentów. Za drugą mieszczącą się w przedziale 13 - 15 lat opowiedziało się 20% (2004 - 34,04% 2002 - 35,09%, w 2000r. 35,8% w 97r. - 32,32%) badanych,

Młodzież używająca środków odurzających nie posiadała w 2006r stałych miejsc spotkań, w rejonach działania respondentów. (w 2004 - 19,2% (2002 - 36,8%, w 2000r. 35,8% w 97r. - 22,22%). (2004 - Piaskowa Góra, Poniatów, Szczawienko. 2002 - Sobięcin*, Piaskowa Góra, Stary Zdrój, w 2000r. Podgórze, Sobięcin, Podzamcze* w 97r. - Podzamcze, Szczawienko, Rusinowa).

Badani w 10% (2004 -- 8,5% 2002 - 5,3%, w 2000r. 7,41% w 97r. - 6,6%) stwierdzili, iż młodzież eksperymentuje z nowymi środkami odurzającymi.

W obecnych badaniach 4% respondentów potwierdziło występowanie na swoim terenie miejsc produkcji narkotyków domowym sposobem. W latach poprzednich sytuacje takie miały miejsce (2002 - 3,5%, w 2000r. 2,47% w 97r. - 7,7%).

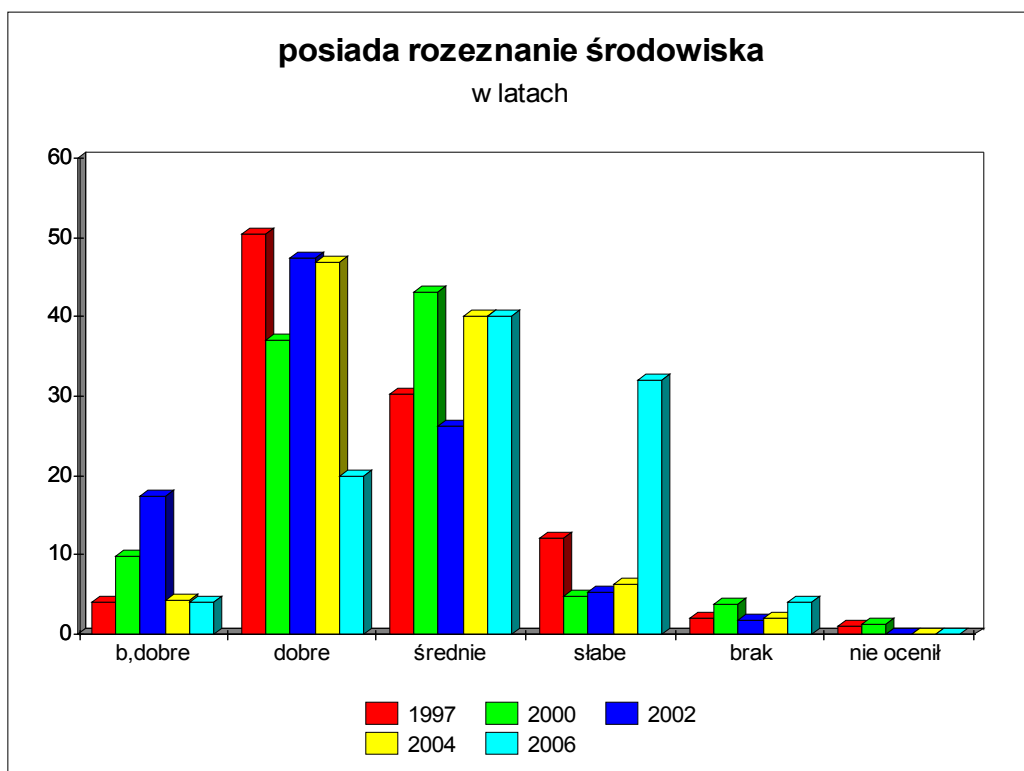
Nadal wysoki odsetek bo 44% (2004 - 55,2% 2002 - 52,63%, w 2000r. 54,32% w 97r. - 25,25%) respondentów potwierdza występowanie dealerów narkotykowych na swoim terenie działania.

Dealerzy występują najczęściej w rejonach: Nowe Miasto**, Podzamcze, Śródmieście.

(2004 - Nowe Miasto*, Piaskowa Góra, Biały Kamień, Gaj, Szczawienko i Sobięcin. 2002 - Śródmieście**, Podgórze**, Nowe Miasto (w 2000r. Śródmieście*, Sobięcin*, Podgórze*, i Podzamcze, w 97r. - Podgórze, Śródmieście i Sobięcina).

Staż pracy respondentów (w powiązaniu z badanym terenem) wynosił od roku do 35 lat. Dominowała grupa o stażu od 1 do 4 lat

Badani ocenili własny poziom rozeznania problemów i obszaru działania, wyniki tej oceny przedstawia poniższy diagram.

Badani wypowiadając się na temat przemocy w środowisku młodzieży stwierdzili iż zjawisko to jest nadal zauważalne, 44% (2004 - 40,43% (2002 - 52,63%) respondentów było świadkiem takiej przemocy. Stwierdzili oni, iż sprawcami agresji byli w 8% (2004 - 6,4% 2002 - 15,79%) dorośli, w 28% (2004 - 34,04% 2002 - 26,32%) młodzież starsza od ofiary i w 4% (2004 - 0,0%, 2002 - 8,77%) rówieśnicy ofiary.

VI. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przedstawione w poprzednich rozdziałach wyniki badań wyznaczają poziom i zasięg występowania problemów alkoholowych i narkotycznych w poszczególnych osiedlach miasta Wałbrzycha. Przedstawiają też kierunki zmian zachodzących w okresie pomiędzy rokiem 1997 a chwila obecną. Praktycznie przedstawiają niezależne obrazy widziane oczyma różnych grup respondentów. Grupy te łączy wspólna cecha, jest nią zamieszkiwanie bądź bezpośredni stały kontakt z badanym obszarem.

W tym rozdziale chcemy przedstawić powiązanie wskaźników dotyczących badanych problemów uzyskanych od poszczególnych grup respondentów w każdym z badanych osiedli. Zgodnie z przyjętymi założeniami, wnioski dotyczące poszczególnych rejonów powinny być oparte na wynikach uzyskanych od minimum dwu grup respondentów.

Wnioskowanie opierać będziemy na podstawowych wskaźnikach, które w poszczególnych badaniach uzyskiwały najwyższe wartości. Analiza dotyczyć będzie problemów występujących w mieście jako całości jak i sytuacji w poszczególnych rejonach.

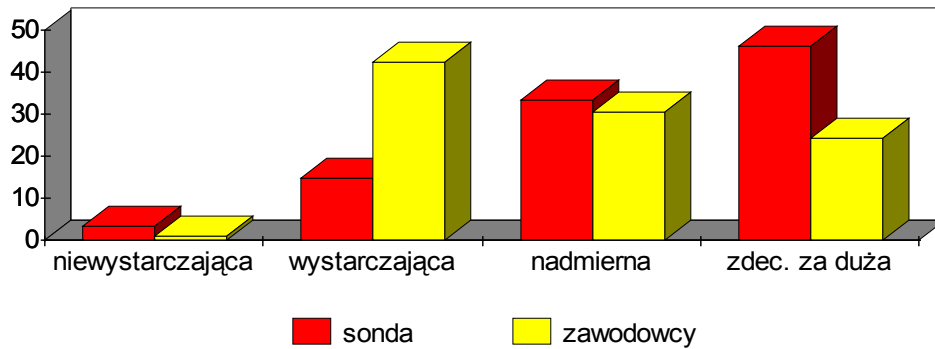
W rozdziale przedstawimy również w formie diagramów zestawienie wskaźników problemów w rozbiciu na poszczególne rejonny.

1. Problemy alkoholowe.

Pierwszym rozpatrywanym wskaźnikiem będzie podaż alkoholu i jego dostępność w poszczególnych rejonach. Wskaźnik ten występował w badaniach sondażowych oraz badaniach osób zawodowo zajmujących się badanymi problemami. Rozkład odpowiedzi w obu grupach był różny, przedstawia to poniższy wykres.

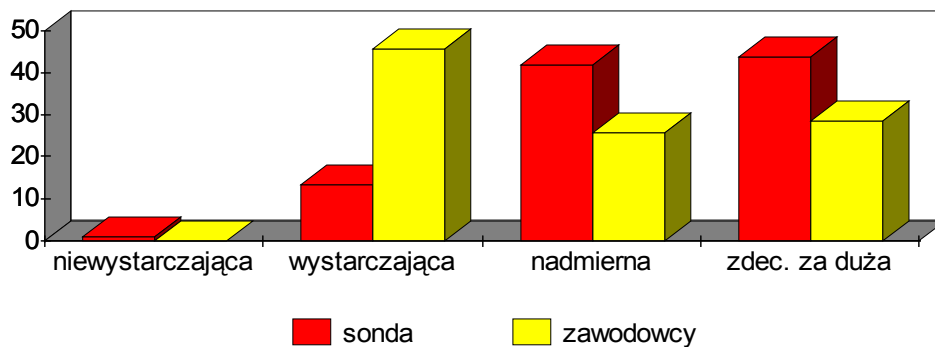
podaż alkoholu w środowisku respondenta

rok 1997

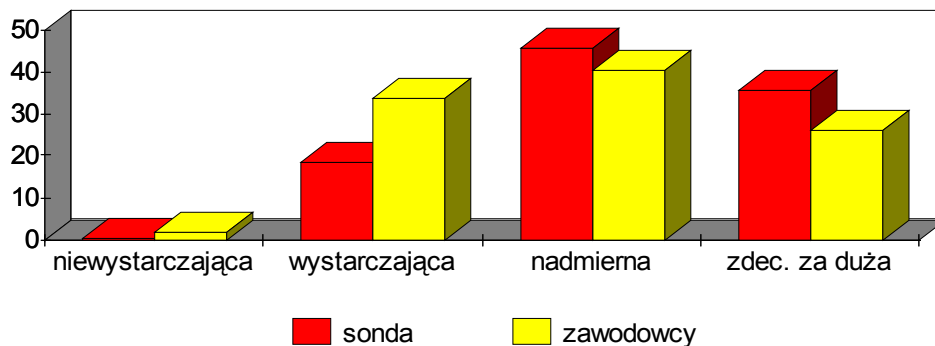
podaż alkoholu w środowisku respondenta

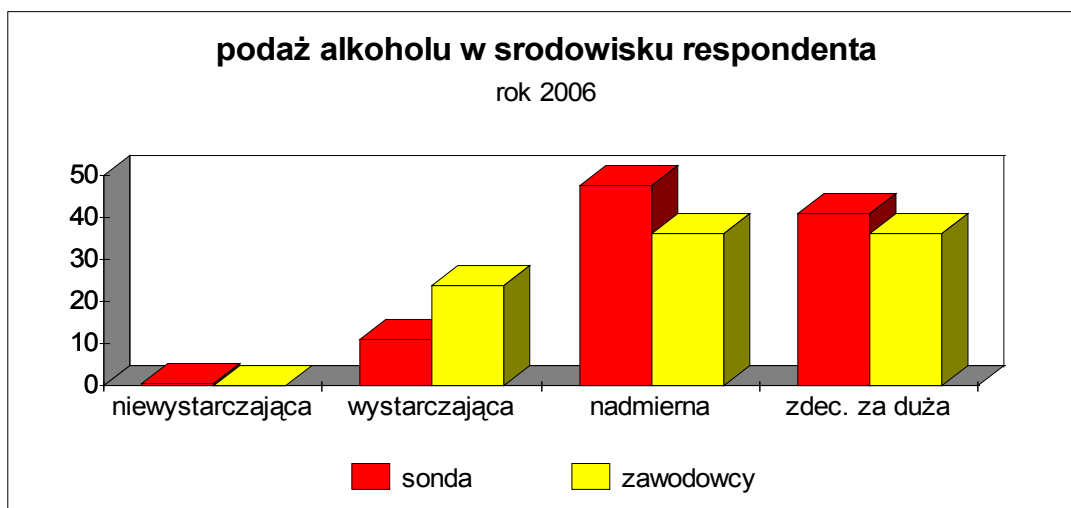
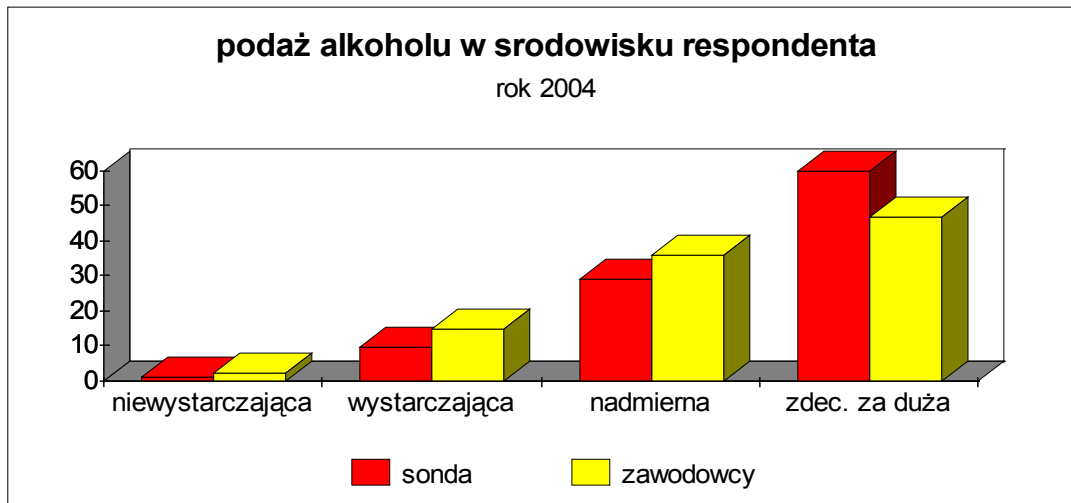
rok 2000

podaż alkoholu w środowisku respondenta

rok 2002

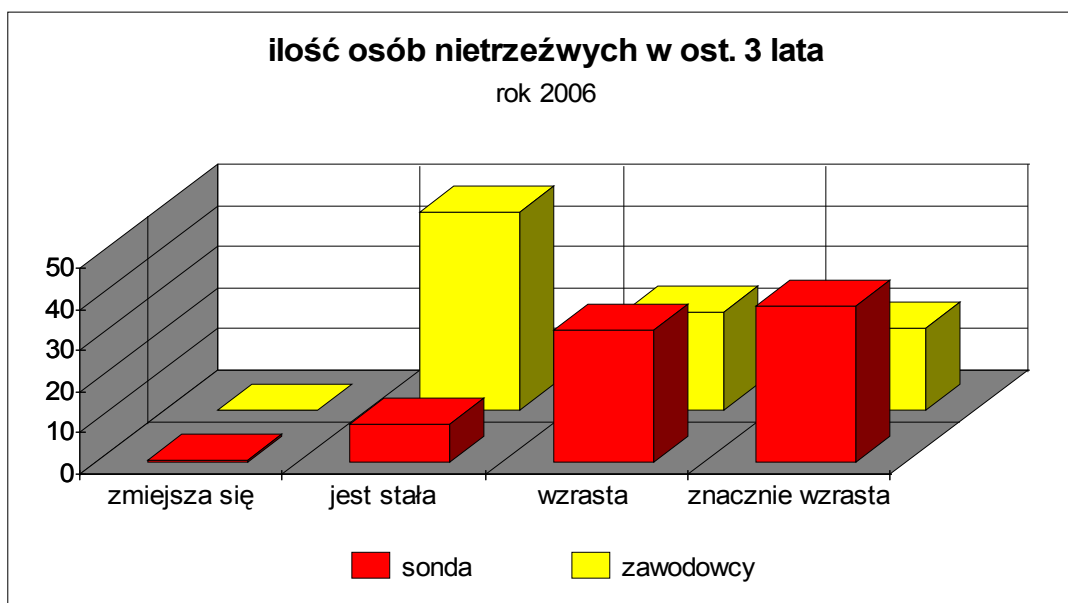

Jak widać w obu badaniach występuje zdecydowana przewaga podaży nadmiernej i zdecydowanie za dużej. Ważne jest też, iż „zawodowcy” wypowiedzieli się w odniesieniu jedynie do 10 rejonów (fakt ten podobnie jak w poprzednich edycjach rzutuje na dalszą analizę).

Podaż zdecydowanie za dużą respondenci (40% i więcej) wskazali w następujących rejonach: Gaj*, Książ*, Poniatów, Sobięcin, Podzamcze i Podgórze.

(2004 - Gaj, Glinnik Stary, Książ i Śródmieście (2002 - Nowe Miasto, Podzamcze, Podgórze (w 2000r. Piaskowa Góra, Biały Kamień i Podgórze).

Drugim wskaźnikiem obrazującym występowanie problemów alkoholowych w środowisku jest ocena przyrostu (w okresie ostatnich 3 lat) ilości osób nietrzeźwych w miejscu zamieszkania bądź działania, dokonana przez wspomniane wcześniej grupy respondentów. Przedstawia to poniższy diagram.

Obydwa badania wykazują, że według respondentów występuje przyrost ilości osób nietrzeźwych w ich otoczeniu. W przypadku respondentów sondy, wyższy..

Przyrost ten rozkłada się na terenie miasta nieregularnie. Znaczny przyrost ilości osób nietrzeźwych dominuje wg grup respondentów w następujących rejonach: Gaj*, Poniatów, Sobięcín, Książ.

(2004 - Nowe Miasto*, Biały Kamień, Gaj i Podgórze 2002 - Nowe Miasto*, Sobięcín*, Glinnik Nowy*, w 2000r. Piaskowa Góra*, Podzamcze, Szczawienko*, Sobięcín*, Poniatów*, Glinnik Nowy, Gaj, Lubiechów i St. Zdrój w 97r. - Piaskowa Góra, Szczawienko, Biały Kamień, Podgórze, Nowe Miasto, Poniatów, Sobięcín i Książ).

Z przyrostem nietrzeźwości dorosłych koresponduje występowanie młodzieży używającej alkoholu.

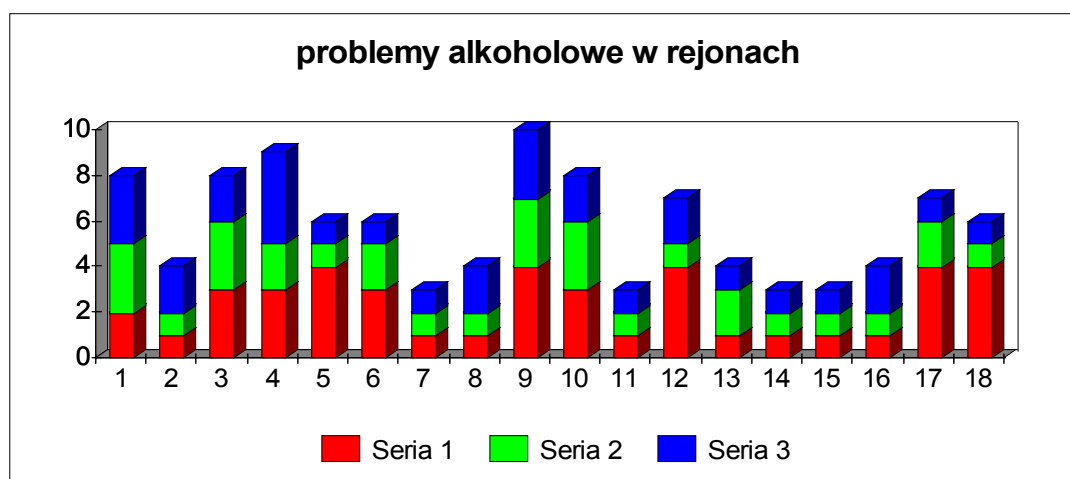
Podwyższony wskaźnik znacznego przyrostu młodzieży używającej alkoholu w okolicy miejsca zamieszkania, bądź działania według obydwu grup respondentów występował w następujących rejonach: Poniatów Sobięcín i Podgórze

(2004 - Piaskowa Góra, Gaj i Szczawienko 2002 - Podgórze*, Podzamcze*, Poniatów*, Sobięcín*, w 2000r. Śródmieście*, Podgórze*, Szczawienko*, Podzamcze, Poniatów*, Nowe Miasto, Sobięcín, Gaj, Lubiechów* w 97r. - Śródmieście, Podgórze, Lubiechów, Poniatów, Biały Kamień, Szczawienko i Rusinowa).

Widocznym nośnikiem problemów alkoholowych na danym terenie są grupy osób nadużywających alkoholu, spotykające się w stałych miejscach. Grupy te mają często negatywny wpływ na środowisko lokalne (subkultura). Na terenie miasta występują grupy złożone z osób dorosłych jak również grupy młodzieżowe. Miejsca spotkań takich grup według respondentów występują ze znacznym nasileniem nadal na

terenie całego miasta. Problemom alkoholowym towarzyszyło poczucie zagrożenia bezpieczeństwa przeciętnego mieszkańca ze strony osób nietrzeźwych. Wskaźnik ten wg „zawodowców” występował we wszystkich rejonach, wg respondentów sondy jego nasilenie występowało w rejonach: Poniatów, Sobięcín, Gaj, Lubiechów (2004 - Książ*, Glínnik Stary Konradów i Rusinowa. 2002 - Śródmieście*, Piaskowa Góra* i Książ, w 2000r. Szczawienko, Lubiechów, Konradów i Rusinowa w 97r. - Śródmieście, Piaskowa Góra, Podzamcze) i te właśnie rejony uznajemy za zagrożone problemem.

Aby przedstawić pełne obciążenie poszczególnych rejonów problemami alkoholowymi nadaliśmy po 1 punkcie każdemu wskaźnikowi (przekraczającemu znacznie średnią) uzyskanemu w sondzie terenowej (5 wskaźników), ankiecie dla uczniów (5 wskaźników) oraz badaniu osób zawodowo zajmujących się problemami (8 wskaźników). Suma punktów uzyskana przez każdy rejon w 18 punktowej skali świadczy o poziomie jego zagrożenia. Uzyskany w ten sposób obraz sytuacji przedstawia poniższy wykres.

seria 1 - wskaźniki sondy, seria 2 - wskaźniki ankiety "zawodowców, seria 3 - wskaźniki ankiet młodzieży. Średnia 5,6 (2004 - 7,83)

Jak widać z diagramu w żadnym z rejonów nie wystąpiło skumulowanie wszystkich 18 wskaźników. Mając na względzie planowanie działań prewencyjno profilaktycznych, należy do rejonów zagrożonych zaliczyć i te, które w zestawieniu osiągnęły 7 punktów. Rejonami tymi są: Nowe Miasto**, Śródmieście**, Piaskowa Góra**, Gaj*, Sobięcín, Podgórze i Lubiechów.

(2004 - Nowe Miasto*, Śródmieście*, Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Szczawienko*, Biały Kamień, Rusinowa, Gaj, Glínnik Stary i Książ. 2002 - Nowe Miasto*, Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Szczawienko*, Stary Zdrój, Śródmieście, Sobięcín i Podgórze, w 2000r. Nowe Miasto, Piaskowa Góra*, Poniatów, Podzamcze, Szczawienko*, Sobięcín, Rusinowa, Lubiechów, Podgórze*, Glínnik Nowy w 97r. - Piaskowa Góra,

Poniatów, Szczawienko, Biały Kamień, Podgórze i Rusinowa).

2. Problemy narkotyczne

Problemy te podobnie jak alkoholowe zostały dokładnie opisane w poprzednich rozdziałach, obecnie rozpoznane w poszczególnych badaniach wskaźniki przedstawimy uporządkowane terytorialnie.

Wskaźnikiem dotyczącym wszystkich grup badanych była bezpośrednia styczność z problemami narkomanii. Wskaźnik ten był wysoki we wszystkich grupach, zróżnicowania występowały jedynie w obrębie niektórych rejonów.

Rejonami, w których minimum dwie grupy respondentów odnotowały najwyższe wskaźniki styczności były: Piaskowa Góra*, Nowe Miasto*, Glinnik Stary*, Konradów i Szczawienko.

(2004 - Piaskowa Góra, Nowe Miasto, Glinnik Stary. 2002 - Poniatów, Lubiechów i Gaj, w 2000r. Piaskowa Góra*, Poniatów*, Podzamcze, Sobięcin, Nowe Miasto w 97r. - Poniatów, Piaskowa Góra, Konradów i Rusinowa).*

Kolejny wskaźnik uszczegóławia przedstawiony powyżej obraz. Dotyczy bowiem w przypadku sondy i ankiety "zawodowców" występowania w rejonie grup odurzającej się młodzieży. Występowanie tego wskaźnika dotyczyło obecnie rejonów: Sobięcin*, Biały Kamień i Lubiechów.

(2004 - Sobięcin, Glinnik Stary. 2002 - Lubiechów, Glinnik Nowy i Poniatów, w 2000r. Podzamcze, Podgórze, Rusinowa w 97r. - Szczawienka Gaju i Konradowa).

Następny wskaźnik dotyczy zmian ilości młodzieży używającej środków odurzających w okresie ostatnich 3 lat. Przedstawiamy tu tak jak w 1997r. powiązanie kategorii "znacznym wzrostem ilości" uzyskane w sondzie terenowej i ankiecie "zawodowców". W tych kategoriach zanotowaliśmy znaczny podobnie jak w poprzednich badaniach rozrzut terytorialny. Dlatego też jedynie wskazujemy te rejon, które odrębnie uzyskały najwyższe wskazania w sondzie i ankiecie „zawodowców”. Są nimi pomimo spadku wartości wskaźnika: Podzamcze, Poniatów, Sobięcin i Książ

(2004 - Piaskowa Góra, Nowe Miasto, Konradów (2002 - Biały Kamień*, Podgórze*, Podzamcze*, Sobięcin* i Piaskowa Góra* (w 2000r. Śródmieście, Szczawienko, St. Zdrój*, Piaskowa Góra*, Podgórze, Poniatów, Sobięcin i Podzamcze w 97r. - Szczawienko, Biały Kamień, Piaskowa Góra, Rusinowa, Nowe Miasto, Konradów, Stary Zdrój, i Książ).*

Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi problemów narkotycznych w rejonie jest istnienie stałych miejsc spotkań osób odurzających się. Miejsca takie podobnie jak w przypadku problemów alkoholowych pozwalają spotykającej się tam młodzieży na wytworzenie i kultywowanie specyficznych zachowań podkulturowych. Miejsca te są wreszcie ośrodkami wymiany i handlu środkami. W taki właśnie sposób

powstawały przed kilkunastu laty znane "bajzle" wrocławskie, warszawskie czy szczecińskie.

Istnienie w poszczególnych rejonach takich miejsc potwierdzili w 2006 jedynie respondenci sondy. Ze względu na ten fakt podajemy rejon o najwyższych wskaźnikach: Poniatów i Sobięcin.

(2004 - Konradów, Glinnik Stary, Książ*, Piaskowa Góra*, Szczawienko i Poniatów * 2002 - Sobięcin*, Glinnik Nowy*, Poniatów, Książ i Piaskowa Góra.

Aby przedstawić zakres handlu środkami odurzającymi zestawiliśmy wyniki ankiety dla młodzieży (możliwość zakupu) i „zawodowców”

Analizując wyniki tego zestawienia można stwierdzić iż dealerzy narkotykowi operują w okolicach szkół w rejonach: Nowe Miasto*, Śródmieście*, Podzamcze.

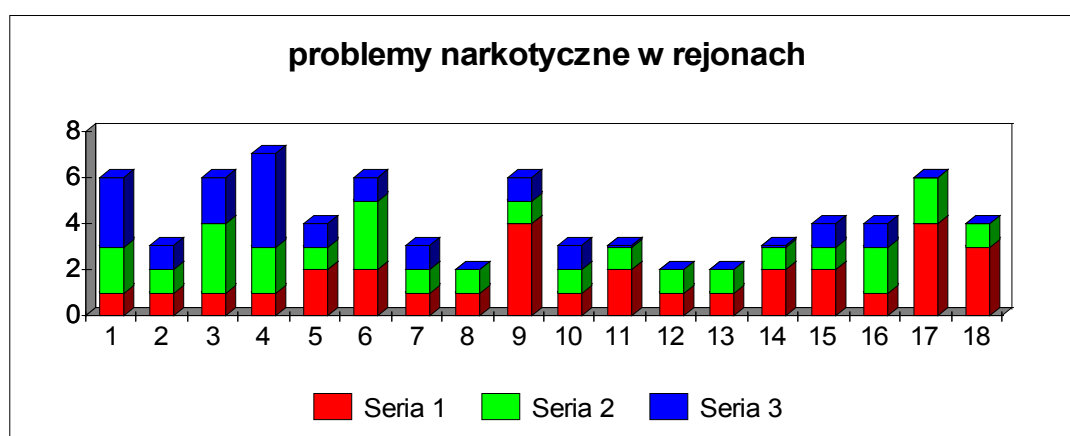
(2004 - Piaskowa Góra*. Nowe Miasto, Śródmieście 2002 - Piaskowa Góra, Stary Zdrój i Konradów, w 2000r. Piaskowej Góry w 97r. - Stary Zdrój i Konradów).

Sądzymy, że okresowo dealerzy odwiedzają okolice w rejonach: Gaj i Lubiechowo

(2004 - Poniatów, Rusinowa, Konradów. 2002 - Śródmieścia*, Podgórze* i Nowego Miasta, w 2000r. Śródmieścia*, Sobięcina*, Podgórze*, Podzamcza, Szczawienka i Poniatowa w 97r. - Śródmieścia, Sobięcina i Podgórze).

Z analizy materiału opisowego, ankiet szkolnych wynika że dealerami są osoby obce i coraz częściej aktualni bądź byli uczniowie szkół.

Aby przedstawić pełne obciążenie poszczególnych rejonów problemami narkotycznymi nadaliśmy podobnie jak w przypadku problemów alkoholowych po 1 punkcie każdemu wskaźnikowi, przekraczającemu znacznie średnią, uzyskanemu w sondzie terenowej (4), ankiecie dla uczniów (6) oraz badaniu osób zawodowo zajmujących się problemami (5). Suma punktów uzyskana przez każdy rejon w 15 punktowej skali świadczy o poziomie jego zagrożenia. Otrzymany w ten sposób obraz sytuacji przedstawia poniższy wykres.

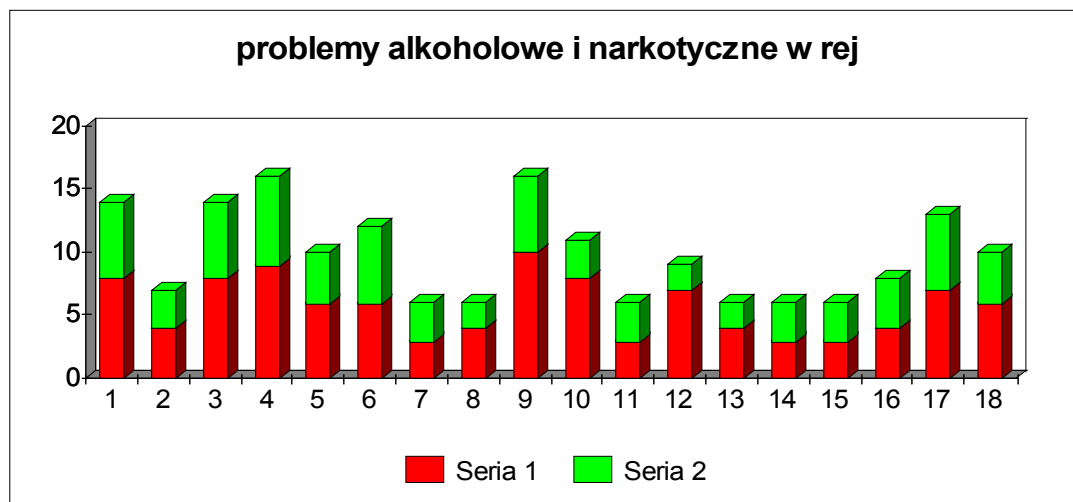

seria 1. - wskaźniki sondy, seria 2. - wskaźniki ankiety "zawodowców", seria 3. - wskaźniki z ankiety dla młodzieży. Średnia 4,1 (2004 - 7,7)

Rejonami, w których wszystkie grupy respondentów wskazywały na występowanie znacznych i ciągle wzrastających problemów narkotycznych były w 2006 roku: Piaskowa Góra**, Śródmieście**, Nowe Miasto**, Podzamcze**, Sobięcin i Lubiechów

(2004 - Nowe Miasto*, Śródmieście*, Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Glinnik Stary, Konradów i Książ. 2002 - Nowe Miasto*, Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Podgórze*, Śródmieście, Stary Zdrój i Sobięcin, w 2000r. Nowe Miasto, Piaskowa Góra, Podzamcze, Podgórze* w 97r. - Szczawienko, Konradów i Podgórze).

Współwystępowanie problemów alkoholowych i narkotycznych w badanych rejonach miasta przedstawia wykres sumujący przedstawione wskaźniki dominujące (skala 33 punktowa).

seria 1 - problemy alkoholowe, seria 2 - problemy narkotyczne (średnia 15,5 punktów)

Zgodnie z założeniami monitorowania przedstawiona tu punktacja opiera się wyłącznie o wskaźniki znacznie przekraczające średnią występowania w badanej populacji. Z tego też względu należy stwierdzić iż w ponad połowie rejonów występują badane problemy. Skala 33 punktowa, według której przedstawiamy współwystępowanie problemów została zbudowana nieco "na wyrost". W praktyce skalę podzieliliśmy na 5 części: pierwsza 0 punktów oznacza "brak zagrożenia", druga od 1 do 7 punktów określa "zagrożenie zwiastunowe", trzecia od 8 do 15 punktów "zagrożenie średnie", czwarta od 16 do 23 punktów "zagrożenie znaczne" oraz piąta o skali od 24 wzwyż określająca "zagrożenie ekstremalne".

Jak wynika z analiz na terenie miasta nie występują dwie krańcowe grupy.

Przedział zagrożenie znacznego (dolna granica) dotyczy 2 rejonów, są nimi: Piaskowa Góra i Sobięcin**

(2004 - Piaskowa Góra, Nowe Miasto, Podzamcze, Śródmieście, Szczawienko, Biały Kamień, Glinnik Stary, Konradów, Książ 2002 - Nowe Miasto*, Podgórze*, Podzamcze*, Stary Zdrój, Śródmieście, Piaskowa Góra i Sobięcín, w 2000r. Nowe Miasto i Podzamcze w 97r. - Szczawienko i Podgórze)

Zagrożenie średnie występowało w rejonach: Nowe Miasto, Śródmieście, Poniatów, Podzamcze, Podgórze, Gaj, Konradów, Lubiechów i Książ.

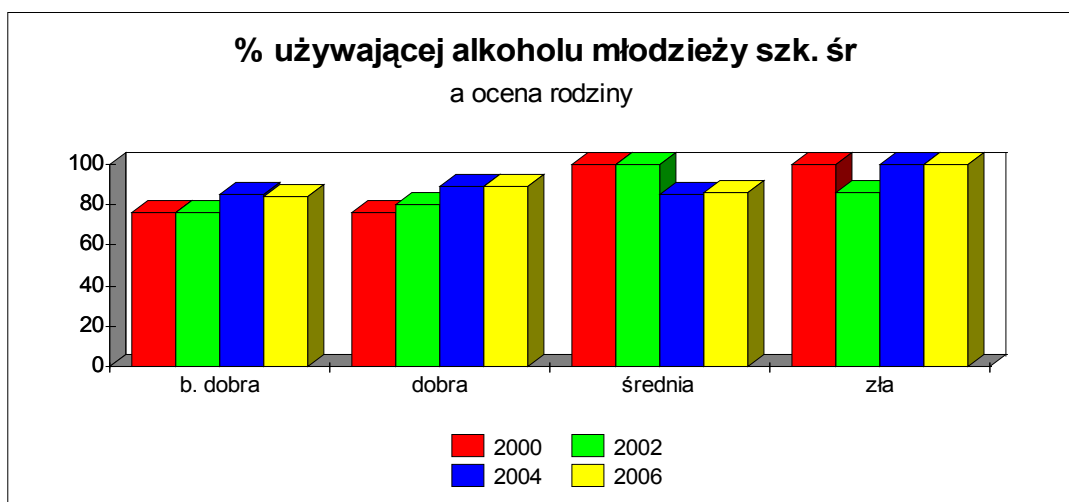
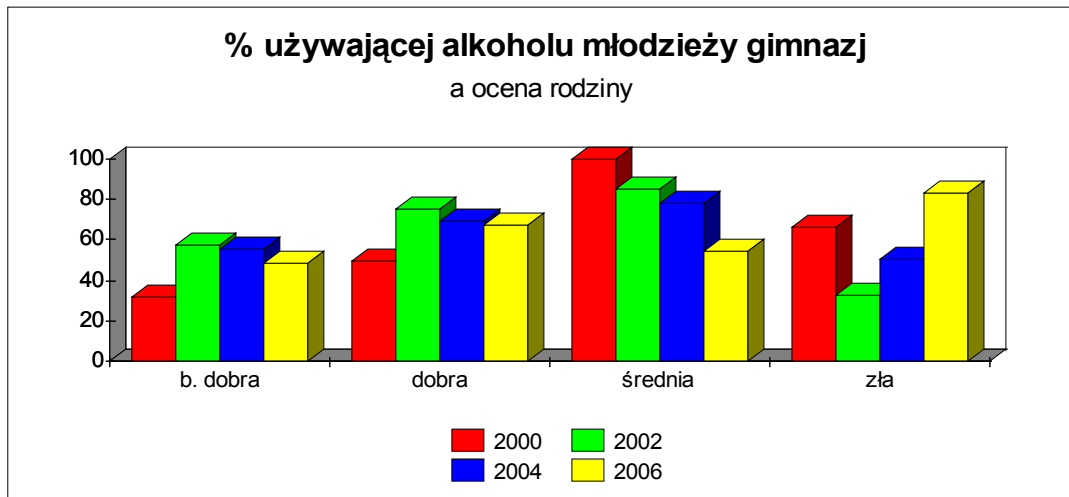
W pozostałych 7 rejonach współwystępowanie problemów alkoholowych i narkotycznych mieściło się w punktacji odpowiadającej „związanym zagrożeniom”.

3. Problemy patologii rodziny według grup respondentów.

Występowanie zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny jest powiązane z badanymi problemami - szczególnie alkoholowymi poprzez opisane przy analizowaniu ankiet młodzieży zjawisko „zespołu wyuczania społecznego”. W tym przypadku problemy rodziny traktujemy jako czynnik przyspieszający inicjację alkoholową wychowywanych w niej dzieci. Obserwujemy tu również przejmowanie przez te dzieci specyficznych ról w rodzinach oraz tworzenie się stereotypów zachowań i reakcji owocujących w przyszłości zaburzeniami w postaci zespołów DDD i DDA (Dorośle Dzieci Dysfunkcyjne, Dorośle Dzieci Alkoholików). Warto tu przypomnieć, że obniżona autoocena rodziny deklarowała 21,01% (2004 - 20,63% 2002 - 19,3%) uczniów gimnazjów i 26,35% (2004 - 26,77% 2002 - 24,36%) uczniów szkół średnich.

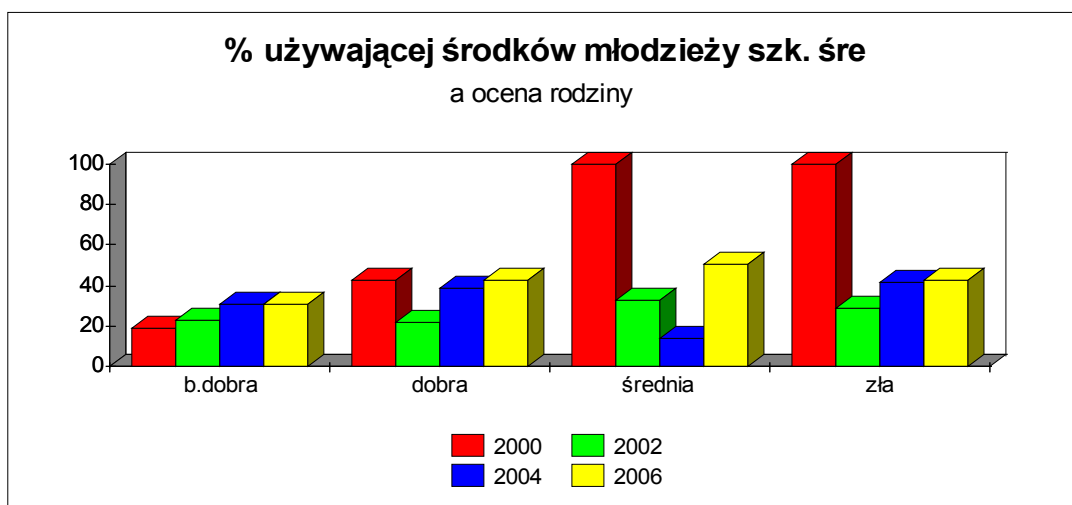
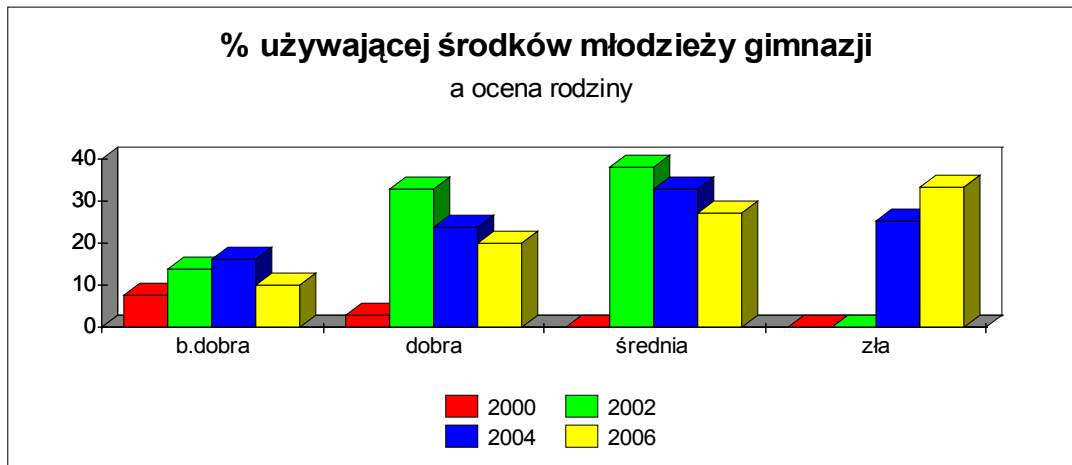
Inaczej na ten sam problem patrzyliśmy analizując występowanie rodzin problemowych (alkohol, przemoc) w ankiecie dla osób zawodem lub funkcją związanych z przeciwdziałaniem problemom alkoholowym i narkotycznym. Występujące tu rozbieżności wskazują nadal na zróżnicowanie funkcji i zawodu respondentów. Mimo tych rozbieżności widać występowanie zjawiska. .

Na szczególną uwagę zasługują tu zależności jakie występują pomiędzy poziomem autooceny rodziny (w ankietach uczniów gimnazji i szkół ponadgimnazjalnych) a inicjacją alkoholową i narkotyczną. Przedstawiają to poniższe diagramy

Jak widać odsetek młodzieży używającej alkoholu w 2000r. wzrastał wraz ze spadkiem poziomu oceny rodziny. Proporcje zachwiały się w 2002r. poprzez wzrost ilości pijącej młodzieży gimnazjalnej z ocena rodziny dobrą i bardzo dobrą. Obecnie ponownie wzrastają wskaźniki młodzieży o niskiej ocenie rodziny.

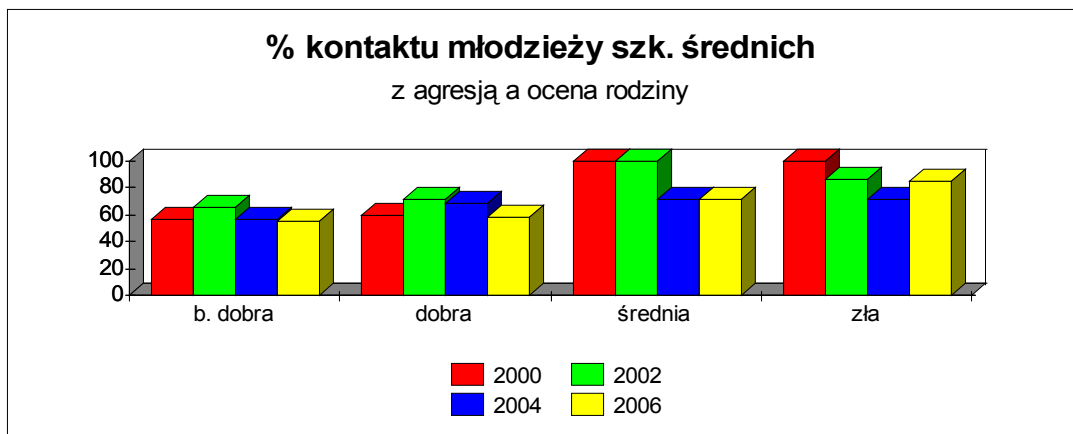
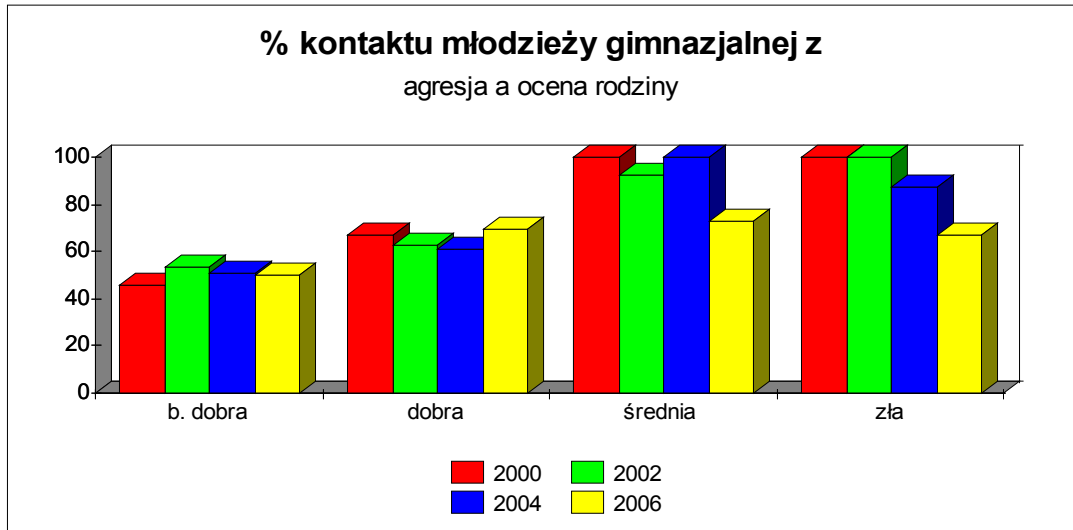
Podobnie wyglądała sprawa z inicjacją narkotyczną. Przedstawia to poniższy diagram.

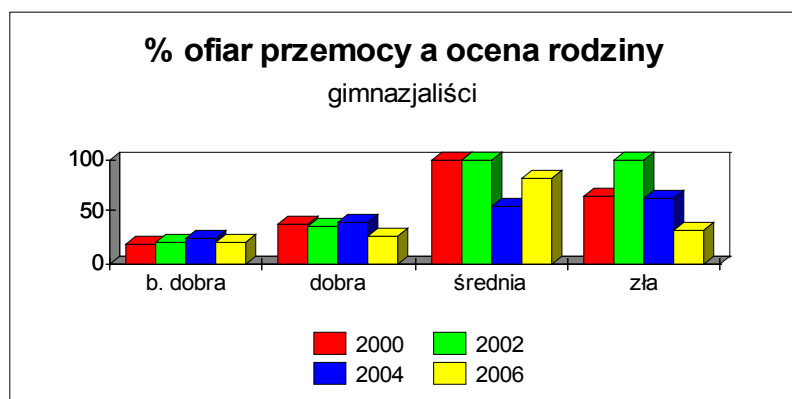
Widać tu że młodzież o niższej samoocenie rodziny w gimnazjach nie włączająca się w 2000r. w środowisko osób używających środków odurzających ulega nadal negatywnej inicjacji. Stosunkowo niski udział młodzieży z grupy o „złej” samoocenie rodziny można tłumaczyć brakiem zasobów materialnych.

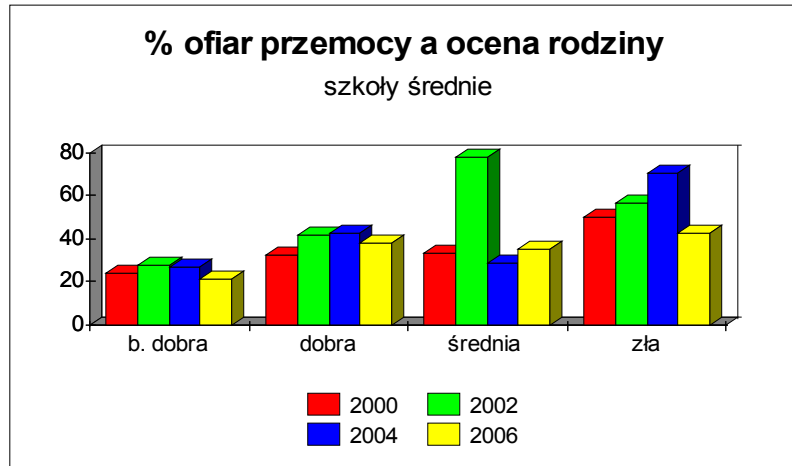
Sytuacja zmienia się jednak radykalnie w szkołach ponadgimnazjalnych - widać wprawdzie istotny spadek wskaźników jednak niepokojącym jest wyrównanie wskaźnika problemów w grupach oceny rodziny (obyczaj, moda).

Wskaźnikiem który wskazuje ewidentne powiązania młodzieży z rodzin problemowych z przejawami patologii jest ich udział w sytuacjach związanych z agresją i przemocą. Powiązanie oceny rodziny z bliskimi kontaktami z agresją i przemocą przedstawia poniższy diagram.

Podobne wyniki dotyczą powiązania bezpośredniego doznania przemocy z oceną rodziny

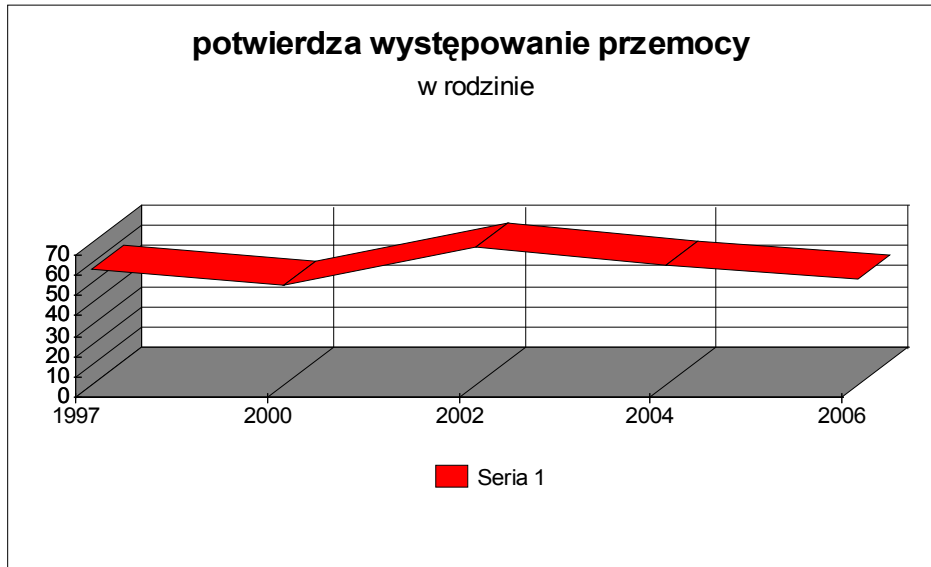
W obu przypadkach widać zależność pomiędzy spadkiem oceny rodziny a przyrostem kontaktów, bądź udziału w sytuacjach agresji i przemocy. Niska ocena rodziny tak jak w 2000r. dotyczy najczęściej rodzin z 2 -3 dzieci.

Ankietowane osoby zawodem lub funkcją związane z przeciwdziałaniem badanym problemom potwierdziły występowanie w swoim otoczeniu rodzin z problemem alkoholowym oraz rodzin w których występuje przemoc.

Zestawienie wyników z poszczególnych lat przedstawiają poniższe diagramy

Widać tu nieznaczny wzrost wskaźnika znajdującego się na b. wysokim poziomie.

W tym przypadku zauważamy nieznaczną poprawę wskaźnika znajdującego się na wysokim poziomie. Przedstawione dane od obu ankietowanych grup wskazują na stabilizację wysokiego odsetka rodzin problemowych.

WNIOSKI

Analiza wszystkich uzyskanych danych potwierdziła wnioski postawione w poprzednich rozdziałach. Potwierdził się fakt, iż zmiany w problemach alkoholowych i narkotycznych wśród młodzieży są przez dorosłych zauważane ze znacznym opóźnieniem. Opóźnienie to jest istotnie wyższe w przypadku problemów narkotycznych. Analiza pozwoliła również na postawienie wniosków końcowych dotyczących:

- I. geografii i dynamiki problemów
- II. propozycji działań prewencyjno profilaktycznych.

ad I.

1. Wystąpiło obniżenie średniej poziomu wskaźników problemów alkoholowych z 7,8 na 5,6 punkta
2. Problemy alkoholowe mają nadal tendencję wzrostową w rejonach: Nowe Miasto**, Śródmieście**, Gaj, Sobięcín, Podgórze i Lubiechów
3. Wzrost ilościowy problemów alkoholowych nadal pozostaje w ścisłym związku z nadpodażą alkoholu w rejonach miasta - potwierdzone przez większość respondentów.
4. Dominuje spożycie piwa łączonego z wódką
5. Przy ewidentnej dominacji piwa - wzrasta spożycie tzw. „nalewek”
6. Występuje poczucie zagrożenia mieszkańców ze strony osób nadużywających alkoholu - w nowych rejonach: Poniatów, Sobięcín, Gaj, Lubiechów.
7. Używanie alkoholu przez młodzież gimnazjalną wykazuje zahamowanie tendencji wzrostowej
8. W rejonach istnieje zróżnicowanie problemów alkoholowych w poszczególnych okręgach szkolnych (podwyższone w rej. Piaskowej Góry* , Sobięcína, Nowego Miasta)
9. Problemy narkotyczne w mieście nie uległy przemieszczeniu i występują obecnie z mniejszym nasileniem w rejonach Nowe Miasto*, Śródmieście*, Piaskowa Góra*, Podzamcze* oraz w nowych - Sobięcín i Lubiechów
10. Występuje okresowa penetracja okolic szkół przez dealerów narkotykowych (lista szkół zagrożonych stanowi odrębny załącznik)
11. Dealerzy odwiedzają rejony szkół średnich oraz gimnazjów.
12. Zainteresowanie młodzieży gimnazjów środkami narkotycznymi w ostatnim okresie nieznacznie zmalało
13. Zmniejszyło się nieznacznie zainteresowanie środkami narkotycznymi wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych
14. Na „rynku” narkotykowym nie wystąpiły zmiany. Dominuje cannabis wzrasta udział amfetaminy i ecstasy, pojawiają coraz częściej grzyby

halucynogenne, zmalała rola opiatów

15. Występuje kumulacja problemów alkoholowych i narkotycznych w rejonach: **Nowe Miasto***, **Piaskowa Góra***, **Sobięcin i Podgórze**

16. Badane problemy mają nadal silne powiązania z nasilającymi się zaburzeniami występującymi w rodzinach

17. Młodzież z zaburzonych rodzin wyraźnie częściej doznaje bądź dokonuje aktów przemocy i agresji.

18. Widoczne są efekty oddziaływań prewencyjno profilaktycznych (znaczne spadki wartości wskaźników, opinie dorosłych i młodzieży)

ad II.

1. Należy kontynuować działania profilaktyczne w szkołach podstawowych i gimnazjach kierując je szczególnie do szkół i rejonów wykazanych jako zagrożone w V rozdziale niniejszego raportu, **działaniami tymi należy intensywnie objąć grupy rodzicielskie**

2. Niezbędnym jest preferowanie w konkursach programowych ofert działań profilaktycznych skierowanych do młodzieży szkół zawodowych i liceów profilowanych będących kontynuacją działań ze szkół podstawowych i gimnazjów

3. Należy zintensyfikować rozpoczęte współdziałanie ze Strażą Miejską i Policją w rozpoznaniu i eliminowaniu z okolic szkół dealerów narkotykowych (nawet przy zastosowaniu metod „niekonwencjonalnych”).

4. Niezbędnym jest szybkie i konsekwentne reagowanie na wszelkie zgłaszane nieprawidłowości dotyczące sprzedaży i wyszynku alkoholu. Efekty tych działań powinny być podawane do publicznej wiadomości (oczekiwany społecznie element prewencji ogólnej).

5. Należy kontynuować programy szkoleniowe dla osób zawodem lub funkcją związanych z problemami alkoholowymi i narkotycznymi, dotyczące założeń i zasad polityki miasta wobec tych problemów oraz podstawowych informacji dotyczących monitorowania zjawisk w miejscu pracy bądź działania.

6. W realizowanych programach profilaktycznych (od szkół podstawowych) należy rozszerzać zakres dotyczący zapobiegania agresji i przemocy rówieśniczej (Mobbing)

7. Należy preferować programy interaktywne nastawione na czynną współpracę młodzieży

8. Wskazanim byłoby połączyć programy profilaktyczne z programami aktywizacji zawodowej (tak dla rodziców jak i dla starszej młodzieży)

9. Preferować należy programy nastawione na długofalową pracę z młodzieżą np. III etapowe programy nastawione na poszczególne klasy gimnazjum o połączonej tematyce - integracja, używki, przemoc

LITERATURA

1. Jasiński J. Podstawowe problemy metodologiczne badań nad spożyciem alkoholu przeprowadzanych w populacji generalnej. Alkoholizm i Narkomania Zima 1990
2. Jasiński J. Spożycie napojów alkoholowych w Polsce w 1985 r. Archiwum Kryminologii T.XVI 1989
3. Jasiński J. Rozmiary i dystrybucja spożycia alkoholu w Polsce. Oceny oparte na badaniach na próbie udziałowej i losowej. Archiwum Kryminologii T. XVIII 1992
4. Makel K. Pomiar spożycia alkoholu. w I.Wald red. Alkohol oraz związane z nim problemy społeczne i zdrowotne Warszawa 1986 PWN
5. Moskalewicz J. Zmiany w konsumpcji alkoholu w latach 1984 - 1989. Alkoholizm i Narkomania Lato 1991
6. Moskalewicz J. Sierosławski J. Szymanowski T. Świątkiewicz G. Zieliński A. Alkohol jako problem społeczny. w T.Szymanowski (red) Patologia społeczna - wybrane problemy.
7. Sierosławski J. Spożycie alkoholu i polityka wobec alkoholu w ocenie społecznej. Raport z badań ankietowych IPiN. Alkohol a zdrowie nr 4 Warszawa 1992
8. Świątkiewicz G. Postrzeganie problemu złego traktowanie dziecka na tle innych problemów społecznych Alkoholizm i narkomania Wiosna 1992
9. Zieliński A. Wzory picia alkoholu w Polsce Alkoholizm i Narkomania Jesień 1988
10. Frączek A. Rozwój w okresie dorastania a nawykowe palenie i picie. Nowiny Psychologiczne nr 5 - 6
11. Wójtowicz S. Relacje z rówieśnikami a picie alkoholu przez dorastających. Alkoholizm i Narkomania nr 14
12. Thile Z. Zgirski L. Toksykomanie PZWL Warszawa 1976
13. Godwod-Sikorska C. Moskalewicz J. Sierosławski J. Zależności lekowe-raport z badań IPiN W-wa
14. Wojciechowski M. Jak do tego dochodzi. Remedium nr 3 Wrzesień 1993
15. Wojciechowski M. Jak zostać narkomanem. LPS W-wa 1993
16. Siczek J. Narkonauci - od uzależnienia do dobrego życia. Jacek Santorski & CO W-wa 1994
17. Ostaszewski K. Marihuana, kleje i inne ... - niepokojące tendencje. Remedium nr 4 czerwiec 1993.
18. Kulka Z. Socjodemograficzne aspekty używania przez młodzież wziewnych substancji psychoaktywnych. Wyniki badań ankietowych. IPiN I etap badań 1993 w Alkoholizm i Narkomania.
19. Cyganik L. Występowanie problemów alkoholowych wśród młodzieży na terenie m Wrocławia. w Bogunia I. (red) Problemy patologii społecznej wśród młodzieży m Wrocławia i woj. wrocławskiego. Fundacja Profilaktyki Społecznej W-w 1993.
20. Sadowska L. Niektóre problemy związane z używaniem alkoholu w rodzinie w świetle obserwacji. w Profilaktyka i Rehabilitacja Uzależnień (materiały z konferencji XVII Ogólnokrajowego Dnia Rehabilitacji Dziecka) TWK Wrocław 1993
21. Waszkiewicz L. Drozdowska B. Iwanicka Z. Zjawisko narkomanii w środowisku wrocławskim. w Profilaktyka i rehabilitacja uzależnień. TWK Wrocław 1993
22. Żandarska C. Gredel Kijewska W. Inicjacja narkotyczna w grupie najmłodszych narkomanów podejmujących leczenie. w Profilaktyka i rehabilitacja uzależnień. TWK Wrocław 1993
23. Turek A. Narkomania i jej występowanie na terenie m Wrocławia i woj. wrocławskiego. (raport t.I i II) Raport dla Pełnomocnika Ministra Zdrowia ds. Uzależnień i Pełnomocnika Wojewody ds. Uzależnień. Wrocław 1992.
24. Turek A. Zjawisko narkomanii wśród młodzieży m Wrocławia i woj. wrocławskiego. w Bogunia I. (red) Problemy patologii Społecznej Wśród Młodzieży Miasta Wrocławia i woj. Wrocławskiego. Fundacja Profilaktyki Społecznej Wrocław 1993
25. Olweus D. Mobbing fala przemocy w szkole. Jak ją powstrzymać. J. Santorski & CO Warszawa 1998
26. Richard D. Narkotyki Książnica Katowice 1999
27. Hawkins D.J. Podręcznik ewaluacji programów profilaktycznych. Nadużywanie substancji uzależniających i inne problemy społeczne. Instytut Psychiatrii i Neurologii, Polskie Towarzystwo Psychologiczne - Pracownia Wydawnicza Warszawa - Olsztyn 1994
28. Fatyga B. Dzicy z naszej ulicy. Antropologia kultury młodzieżowej. Ośrodek Badań Młodzieży Instytut Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytet Warszawski Warszawa 1999
29. CSS. STATISTICA StatSoft Tulsa 1986-1991